Влада — Радам!

ГОЛОС УКРАЇНИ

Газета Верховної Ради Української РСР ◆ № 134 ◆ П'ятниця, 12 липня 1991 року ◆ Ціна 10 коп.

ПРОФЕСІЙНЕ ВЕСІЛЛЯ

Ми розучилися любити роботу.

Чи не тому нинішні молоді часто кажуть: «Розписатись — розпишемось, а без весілля обійдемось!»

Ні, їм не грошей шкода.

Їм шкода себе.

Бо весілля — то робота, і робота не з найлегших... *(Закінчення на 9-й сторінці)*

Фото Сергія КОВАЛЬЧУКА.

ЗА особистий вклад у збільшення виробництва сільськогосподарської продукції на основі впровадження інтенсивних технологій і передових методів організації праці Президія Верховної Ради Української РСР Указом від 10 липня 1991 року відзначила державними нагородами Української РСР працівників агропромислового комплексу Полтавської, Сумської та Черкаської областей.

Указ публікується у «Відомостях Верховної Ради Української РСР».

УЧОРА в прес-центрі МЗС відбулася прес-конференція міністра закордонних справ України А. Зленка. Основною її темою була річниця прийняття Декларації про державний суверенітет в міжнародному аспекті. Детальний звіт буде надрукований в нашій газеті.

СЬОГОДНІ акціонерне товариство «Українська біржа», серед засновників якого — провідні міністерства, асоціації, концерни, виробничі об'єднання республіки, а також Київський міськвиконком, Спілка орендарів та підприємців України, проводить перші закриті торги. Загальна сума заявок, що надійшли на продаж товарів, сировини, матеріалів, становить 100 мільйонів карбованців.

Віднині торги відбуватимуться щотижня. Тут можна буде придбати і реалізувати такі матеріальні і сировинні ресурси, як будівельні матеріали і обладнання цієї галузі, продукти нафтопереробної промисловості, а також агропромислового комплексу, товари масового попиту, що їх виробляє легка промисловість.

Контактні телефони «Української біржі»: 441-21-59; 290-60-95.

ГОЛОС України

Засновник — Верховна Рада Української РСР

АДРЕСА РЕДАКЦІЇ:

УРСР, 252047 Київ, вул. Нестерова, 4

ТЕЛЕФОНИ РЕДАКЦІЇ ГАЗЕТИ:

Приймальня — 446-92-11

Відповідальний секретар — 446-72-63

Завідуючий коректорською — 441-84-42, 224-72-54 (телефакс)

ВІДДІЛИ:

парламентський — 441-84-52, 441-85-64,

листів — 441-82-05, 441-29-61,

економіки — 441-88-07,

аграрний — 441-86-18,

міжнародний — 446-91-20,

охорони здоров'я — 441-88-06,

соціальних питань — 441-88-05,

екології — 441-88-59,

культури — 441-86-44,

спорту — 441-88-08,

інформаційний — 446-61-13, 441-86-20,

історії України — 441-88-62,

військових питань — 441-88-52,

реклами — 441-89-44,

бухгалтерія — 441-84-00.

Рукописи не рецензуються і не повертаються.

Індекс 60955

Тираж 184200

Передплатна ціна на рік 10 крб. 80 коп.

Газета виходить 5 разів на тиждень. У вівторок на 8 сторінках, у середу, четвер, п'ятницю та суботу — на 16 сторінках.

РЕСПУБЛІКА Є СУВЕРЕННОЮ ДЛЯ ВСІХ

Учора у Верховній Раді УРСР відбулася зустріч Л. Кравчука з активістами Товариства «Україна—Ізраїль».

На зустрічі були присутні голова Комісії з питань державного суверенітету, міжреспубліканських і міжнаціональних відносин М. Шульга, голова Комісії у закордонних справах Д. Павличко, керівник секретаріату Верховної Ради, народний депутат УРСР М. Хоменко, голова Товариства «Україна—Ізраїль», народний депутат УРСР, В. Крижанівський, голова Республіканського товариства єврейської культури І. Левітас та представники інших єврейських національно-культурних об'єднань України.

Під час бесіди були порушені питання стратегії відносин між українцями та євреями і як ширший аспект цієї проблеми — зв'язки України з Ізраїлем та вихідцями з України, які там мешкають.

Л. Кравчук зазначив, що питання національних меншостей уже визначено в політичному плані і воно посідатиме важливе місце в майбутній Конституції України. Адже мир у державі буде тільки тоді, коли нації житимуть по законах справедливості, тому треба якнайшвидше від балачок перейти до проведення дійсної політики.

Одним із головних питань бесіди була проблема відродження єврейських культурних та історичних традицій на Україні. Ишлося про заснування мережі єврейських дитячих садків, шкіл, відділень у вищих навчальних закладах республіки, відновлення релігійних традицій. Було висунуто пропозицію щодо надання пільг в оподаткуванні єврейських культурних установ та заборону розповсюдження на Україні антисемітських видань, впровадження пасажирської авіалінії Київ — Тель-Авів, створення українського земляцтва в Ізраїлі.

Голова Верховної Ради підтримав усі висунуті ініціативи, навіть запропонував власну допомогу у створенні єврейської школи в Києві, зазначивши, що зараз важко всім і цей тягар має бути розподілений порівну між усіма націями на Україні, при цьому відзначивши необхідність приділити більше уваги політиці ставлення до меншинств у республіці. Треба разом відроджуватись і разом будувати суверенітет України. І євреї мають брати у цьому безпосередню участь, бо республіка є суверенною для всіх без винятку.

Артем ПРОХОРЕНКО, кореспондент «Голосу України».

Указ Президії Верховної Ради Української РСР

Про амністію з нагоди річниці прийняття Декларації про державний суверенітет України

Президія Верховної Ради Української РСР **постановляє:**

1. Звільнити від покарання у вигляді позбавлення волі засуджених за злочини, що не є тяжкими:

а) неповнолітніх;

б) жінок, які мають дітей віком до 16 років або дітей-інвалідів;

в) вагітних жінок;

г) чоловіків віком понад 60 років і жінок — понад 55 років;

д) інвалідів I і II груп;

е) осіб, які брали участь у ліквідації наслідків аварії на Чорнобильській АЕС;

є) осіб, які брали участь у виконанні інтернаціонального обов'язку в Республіці Афганістан.

2. Звільнити від покарання у вигляді позбавлення волі інших неповнолітніх, які відбули не менше одного року призначеного строку покарання.

3. Звільнити від покарання у вигляді позбавлення волі крім осіб, які підпадають під дію статті 1 цього Указу, також чоловіків віком понад 60 років і жінок — понад 55 років, інвалідів I і II груп, жінок, які мають дітей до 16 років або дітей-інвалідів, вагітних жінок, осіб, які брали участь у ліквідації наслідків аварії на Чорнобильській АЕС, осіб, які брали участь у виконанні інтернаціонального обов'язку в Республіці Афганістан, якщо на день набрання чинності Указом вони відбули половину призначеного строку покарання.

4. Звільнити з місць позбавлення волі умовно з обов'язковим залученням до праці, крім осіб, які підпадають під дію статей 1 і 3 цього Указу, засуджених до позбавлення волі на строк до трьох років включно.

5. Звільнити від покарання у вигляді умовного засудження до позбавлення волі з обов'язковим залученням до праці та умовно звільнених з місць позбавлення волі з обов'язковим залученням до праці, а також засуджених до виправних робіт без позбавлення волі або до штрафу жінок, які мають дітей віком до 16 років або дітей-інвалідів; вагітних жінок; чоловіків віком понад 60 років і жінок — понад 55 років; осіб, які брали участь у ліквідації наслідків аварії на Чорнобильській АЕС; осіб, які брали участь у виконанні інтернаціонального обов'язку в Республіці Афганістан.

6. Скоротити особам, зазначеним у статтях 1, 2 і 3 цього Указу, які не підлягають звільненню від покарання, невідбуту частину покарання наполовину.

7. Звільнити засуджених, які підпадають під дію статей 1, 2, 3 і 5 цього Указу, від додаткових мір покарання, за винятком додаткового покарання у вигляді позбавлення права займати певні посади або займатися певною діяльністю та конфіскації майна.

8. Припинити провадженням слідчі справи і справи, не розглянуті судами, про злочини, вчинені до набрання чинності цим Указом особами, які підлягають звільненню від покарання відповідно до статті 1 Указу.

9. Не підлягають умовному звільненню на підставі статті 4 цього Указу засуджені:

а) визнані у встановленому порядку інвалідами III групи, неповнолітні;

б) які відбувають покарання в колоніях-поселеннях всіх видів;

в) іноземні громадяни та особи без громадянства;

г) невідбута частина строку покарання у яких становить менше трьох місяців.

10. Амністія не поширюється на осіб:

а) засуджених за особливо небезпечні державні злочини (статті 56—65), бандитизм (стаття 69), дії, що дезорганізують роботу виправно-трудових установ (стаття 69^{1}), контрабанду (стаття 70), масові безпорядки (стаття 71), порушення правил безпеки руху та експлуатації транспорту (частина I статті 77), пошкодження шляхів сполучення і транспортних засобів (стаття 78), виготовлення або збут підроблених грошей чи цінних паперів (стаття 79), порушення правил про валютні операції (стаття 80) Кримінального кодексу Української РСР;

б) засуджених за злочини проти життя, здоров'я, волі і гідності особи (статті 93, 94, 101, частини 2, 3 і 4 статті 117, стаття 123^{1}); злочини проти соціалістичної власності та особистої власності громадян (частини 2, 3 і 4 статті 81, частини 2, 3 і 4 статті 82, частини 2 і 3 статті 83, частини 2 і статті 84, статті 86, 86^{1}, 86^{2}, частини 3 і 4 статті 140, частини 2, 3, 4 статті 141, статті 142, 144); виготовлення або зберігання з метою збуту самогону чи інших міцних спиртних напоїв чи збут їх, вчинені повторно (частина 4 статті 149); спекуляцію (частини 2 і 3 статті 154); порушення правил торгівлі (частини 3 і 4 статті 155^{3}); одержання хабара (стаття 168); посередництво в хабарництві (стаття 169); дача хабара (частина 2 статті 170); злочини проти працівників правоохоронних органів (статті 176^{2}, 189^{2}, 189^{4}, частина 2 статті 189^{5}); посягання на життя працівника міліції або народного дружинника, а також військовослужбовця (стаття 190^{1}); особливо злісне хуліганство (частина 3 статті 206); заклики до вчинення дій, що загрожують громадському порядку і безпеці громадян (частина 2 статті 206^{1}); втягнення неповнолітніх у злочинну діяльність (стаття 208); втягнення неповнолітніх у немедичне вживання лікарських та інших засобів, що викликають одурманювання (стаття 208^{2}); угон

(Закінчення на 3-й стор.).

ФЕДЕРАЦІЯ ЧИ СПІВДРУЖНІСТЬ?

ПАРТІЯ демократичного відродження України (ПДВУ) розцінює розпад унітарного державного утворення — СРСР — як незворотний прояв історичної закономірності. Істотні відмінності м[illegible] республіками та регіонами в формах економічного, політичного і культурного розвитку роблять явно неспроможними надії на успішне демократичне реформування його з єдиного центру за спільною для всього Союзу програмою.

Враховуючи ці обставини, ПДВУ виступає проти укладання Україною нового федеративного Союзного договору. Як альтернативу Ново-Огарьовському проекту депутатська група «Демократичне відродження України»-парламентська фракція ПДВУ виносить в порядку законодавчої ініціативи проект Договору про Співдружність суверенних держав. Концепція проекту була розроблена групою юристів-консультантів ВР УРСР, а сам проект — співголовою Координаційної і Наукової ради ПДВУ доктором філософських наук В. Хмельком, експертами Демократичного Конгресу і прийнятий за основу міжпарламентською конференцією демократичних блоків Верховних Рад республік у Москві.

Головна ідея Співдружності — ідея добровільного об'єднання суверенних незалежних держав. Таке об'єднання створюється і функціонує на засадах загальновизнаних норм міжнародного права і не є ані державою, ані наддержавним утворенням. Співдружність не виключає можливості об'єднання у федерацію тих держав, які цього побажають. Згідно з проектом Договору, суб'єктом Співдружності може бути федеративна держава. З другого боку, Співдружність — горизонтальне координаційне утворення саме незалежних держав. Тому помилковим є погляд на Співдружність лише як на крок до повної незалежності. Незалежність не слід плутати з відокремленістю.

Але що собою являє Співдружність? Які функції виконує? Які переваги має? Для відповіді на ці запитання розглянемо проект Договору про Співдружність більш докладно.

Вхід до Співдружності і вихід з неї — суто добровільний. Рішення про прийом до Співдружності нових членів приймається консенсусом усіх учасників Договору. Держава-член має право в будь-який час вийти з Співдружності, попередивши про це інших учасників Договору за рік до виходу. Очевидна принципова перевага такого підходу порівняно з проектом Союзного договору, згідно з яким для держави, що не бажає входити в «новий» Союз, діють закони де-факто вже неіснуючого Союзу «старого».

КОЖНА держава — член Співдружності має своє громадянство. На відміну від Союзного договору ніякого загального громадянства не існує. В той же час кожний громадянин держави — члена Співдружності користується на території інших учасників Договору взаємоузгодженими економічними, соціальними, культурними, а також громадянськими і політичними правами. Саме тому апріорні побоювання з приводу «залізної завіси», «колючого дроту на кордонах» є надуманими.

Кожна держава — член Співдружності має свою територію. Держави-члени визнають існуючі між ними кордони на момент підписання Договору, а зміна кордонів припустима лише за взаємним погодженням між державами.

Держави — члени Співдружності будують свої відносини на засадах рівності прав і обов'язків, поваги суверенітету і територіальної цілісності, невтручання у внутрішні справи один одного, врегулювання спірних питань виключно мирними методами, взаємодопомоги і сприяння один одному у боротьбі з епідеміями, в ліквідації наслідків катастроф взаємовигідності співробітництва, сумлінного виконання договірних зобов'язань.

Членство в Співдружності не обмежує право кожної держави-члена бути рівноправним суб'єктом міжнародних відносин, виступати повноправним членом світового співробітництва. Згідно ж з проектом Союзного договору міжнародні відносини є сферою повноважень Союзу і республік. Але чи не будуть «спільні повноваження» лише ширмою, за якою — знову формально-декларативна участь України у міжнародних державних відносинах?

Чи не найважливіше питання — про сфери співробітництва на постійних засадах. Згідно з проектом Договору про Співдружність до останніх віднесені стратегічна оборона і скорочення озброєнь; формування і розвиток ринкових відносин, їх інтеграція у світовий ринок; спільні системи енергопостачання, транспорту, зв'язку і інформації, геодезії, картографії, метрології і стандартизації; космічні дослідження; охорона навколишнього середовища і створення системи екологічної безпеки; гуманітарна політика, спрямована на забезпечення прав людини, національних меншостей і націй; боротьба з організованою і міжнародною злочинністю тощо.

Як бачимо, наведений перелік сфер співробітництва становить мінімально необхідний базис. Бо ж, наприклад, жодний серйозний політик не відважиться ділити ядерну зброю на 15 частин чи окремо вирішити проблему забруднення навколишнього середовища. В той же час такий підхід на відміну від Союзного договору дозволяє створювати власну фінансову, грошову, кредитну, податкову системи, митну службу, національні збройні сили. Необхідність самостійного вирішення цих питань вже не раз доводилася, тому повторюватися не варто. Підкреслимо лише, що згідно з проектом Союзного договору зазначені сфери перебувають у межах повноважень союзних, союзно-республіканських органів. А це суперечить положенням Декларації про державний суверенітет України, прийнятій майже одностайно рік тому. І навпаки, сфери співробітництва згідно з Договором про Співдружність перебувають у цілковитій згоді з духом Декларації.

Розглянемо далі питання власності і податків. Згідно з проектом Союзного договору маємо і союзну власність, і союзні податки. Згідно з проектом Договору про Співдружність кожна держава-член є повноправним суб'єктом усієї державної власності на своїй території, самостійно встановлює податки і збори, бюджет. Щодо виконання спільних програм, то їх фінансування повинно відбуватися цільовим призначенням на основі дольових внесків держав-учасників.

Інше важливе питання — про Конституцію і закони. Проект Союзного договору передбачає і союзну Конституцію, і союзну законодавчу систему. Таке положення об'єктивно суперечить принципу суверенності держав — суб'єктів Союзного договору (не може бути «держави в державі»). Згадки про Сполучені Штати Америки, де кожний штат має свою Конституцію і нібито статус держави, цілком надумані. Бо ж наявності власної системи законодавства ще недостатньо — необхідне й міжнародне визнання. А міжнародну правосуб'єктність окремих штатів США ніхто не визнавав. В той же час Україна, незважаючи на фактичну відсутність міжнародної правосуб'єктності, була серед засновників і є членом ООН.

НА відміну від Союзного договору, Співдружність передбачає власну систему законодавства для кожної держави-члена. Єдине обмеження — Конституція і закони держав-членів не повинні суперечити положенням Договору про Співдружність.

Підемо далі. Згідно з «оновленим» проектом Союзного договору в «оновленій» федерації ми знову маємо увесь спектр керівних органів державної влади Союзу — Верховну Раду, Президента, Раду Міністрів, Прокуратуру, Суд... Згідно з проектом Договору про Співдружність її органи — Політична Рада, Економічна Рада, Рада міністрів закордонних справ, Рада безпеки, Суд, Секретаріат — виконують насамперед координаційні, узгоджувальні функції. Обов'язковість рішень зведена до необхідного мінімуму. Так, Політична Рада може приймати обов'язкові рішення тільки з питань прийому нових членів, виконання державами-членами тих програм співробітництва, які раніше були ними ратифіковані, а також з комплексу питань, пов'язаних з об'єднаним командуванням стратегічними збройними силами і ядерною зброєю.

Щодо офіційних мов Співдружності, то це — російська і мови держав-членів. В той же час проект Союзного договору передбачає як офіційну лише російську мову. Таким чином, ми розглянули основні положення проекту Договору про Співдружність у порівнянні з відповідними положеннями проекту Союзного договору. Хай читач робить висновки сам. А ми спробуємо окреслити можливі шляхи переходу від унітарно-федеративної держави до співдружності суверенних держав. Найбільш прийнятним був би шлях, що пропонується у програмних тезах ПДВУ,— укладання колективної міжреспубліканської угоди про Співдружність, що передбачає припинення дії Конституції СРСР. В цій угоді також повинно бути передбачено правонаступництво — перехід прав і обов'язків від СРСР до держав-наступниць на засадах Континуїтету договорів (безперервності їх дії), порядок розподілу власності і передачі державам-наступницям союзного майна, в тому числі золотого запасу, валютного і алмазного фондів, порядок погашення боргів СРСР державами-наступницями, порядок скасування державних органів СРСР.

Але ймовірність саме такого шляху викликає певні сумніви, пов'язані з досить різною позицією республік у питаннях суверенітету. Більшість їх на чолі з Росією схиляється все-таки до федерації. А ті, хто взяв чіткий курс на державну незалежність (Прибалтійські республіки, Грузія, Вірменія), навряд чи сьогодні стануть суб'єктами навіть Співдружності. Сьогодні начебто тільки Молдова більш-менш схиляється до ідеї конфедеративного об'єднання. А Україна? Навіть при позитивному вирішенні питання про Співдружність у Верховній Раді (що, на жаль, сьогодні дуже сумнівно) постає інша проблема — чи в змозі буде Україна взаємодіяти на рівноправних конфедеративних засадах з федерацією, центром якої стане Росія? Найближче майбутнє, безперечно, розставить деякі акценти.

Володимир ФІЛЕНКО,
народний депутат України.
Артур БІЛОУС,
помічник народного депутата України, депутат Ленінської райради Києва.

«Пишемо» нову Конституцію України

Про амністію з нагоди річниці прийняття Декларації про державний суверенітет України

(Закінчення. Початок на 2 стор.).

повітряного судна (стаття 217²); порушення правил безпеки на вибухонебезпечних підприємствах або у вибухонебезпечних цехах (частина 2 статті 220); розкрадання вогнепальної зброї, бойових припасів або вибухових речовин (стаття 223); незаконне придбання, зберігання, використання, передача або руйнування радіоактивних матеріалів (стаття 228²); розкрадання радіоактивних матеріалів (стаття 228³); незаконне виготовлення, придбання, зберігання, перевозка, пересилка, збут чи розкрадання наркотичних засобів (статті 229¹, 229²); організація або держання домів для вживання наркотичних речовин (стаття 229⁴); схилення до вживання наркотичних речовин (стаття 229⁵) Кримінального кодексу Української РСР;

в) які раніше відбували покарання у місцях позбавлення волі за умисні злочини і судимість з яких не знято або не погашено у встановленому законом порядку, якщо вони знову вчинили умисні злочини;

г) які раніше звільнялися з місць позбавлення волі до повного відбуття призначеного судом строку покарання умовно-достроково, за амністією або у зв'язку з помилуванням і знову вчинили умисні злочини;

д) які не пройшли призначеного судом повного курсу лікування від алкоголізму, наркоманії або венеричних захворювань;

е) які злісно порушують режим під час відбування покарання;

є) визнаними у встановленому порядку особливо небезпечними рецидивістами.

11. Цей Указ застосовується до осіб, засуджених судами Української РСР, незалежно від місця відбування ними покарання.

12. Указ набирає чинності з часу його опублікування в пресі і підлягає виконанню протягом шести місяців.

Голова Верховної Ради Української РСР Л. КРАВЧУК.

УКАЗ ПРЕЗИДІЇ ВЕРХОВНОЇ РАДИ УКРАЇНСЬКОЇ РСР

ПРО НАГОРОДЖЕННЯ КРАВЧУКА П. І. ПОЧЕСНОЮ ГРАМОТОЮ ПРЕЗИДІЇ ВЕРХОВНОЇ РАДИ УКРАЇНСЬКОЇ РСР

За великий особистий вклад у розвиток взаємних культурних і наукових зв'язків між Канадою і Україною нагородити голову крайового виконавчого комітету Товариства об'єднаних українських канадців **Кравчука** Петра Ільковича Почесною Грамотою Президії Верховної Ради Української РСР.

Голова Верховної Ради Української РСР
Л. КРАВЧУК.

м. Київ, 10 липня 1991 року.

Коротко

ПРЕФЕКТ ДЯКУЄ

Кілька місяців тому Грузію спіткало лихо — стався землетрус. На прохання грузинської сторони в постраждалі райони відбули представники донецької фірми «Теллус» Л.Т.Д. «Шестеро спеціалістів з Донецька разом з грузинськими колегами два тижні провели в Сачхері, недалеко від кордону з Південною Осетією. Про те, що працювали донецькі фахівці на високому рівні, свідчить телеграма-подяка Донецьку, що надійшла від префекта Сачхерського району.

Юрій ДОНКО.

УЖГОРОД — ВЛАДИКАВКАЗ

У Владикавказі пройшов I з'їзд народів Північної Осетії. На запрошення керівництва республіки в його роботі брала участь і делегація Закарпаття: область давно підтримує дружні ділові контакти з регіоном.

Микола ГОРВАТ, власний кореспондент «Голосу України».

ПІДСТУПНИЙ ПІДШИПНИК

Неочищені води несе у Дніпро річка Ірклій, що на Черкащині. А все через те, що на Чорнобаївських очисних спорудах вийшов з ладу підшипник, виготовлений у Прибалтиці.

МОВЧАННЯ — ...В'ЯЗНИЦЯ

Прокуратура Варшави порушила кримінальну справу проти службових осіб, які у квітні 1986 року блокували інформування громадськості про загрозу від чорнобильської аварії. Їх чекає від двох до десяти років ув'язнення.

ЛЬОЛІКУ, КЛЮВАТИ БУДЕ!

Дніпропетровський завод медичного обладнання з пречудової пластмаси, під контролем держприймання, випускає десять тисяч комплектів наборів... кілець для вудлища риболовного телескопічного.

Браво! Рибалити куди приємніше, аніж дрижати перед голкою і думати: «Заражена чи незаражена?».

Інформагентство «Євро-ІКС».

Цифровий калейдоскоп

МІЖ ДИТЯМ І ЖИТТЯМ

Рівень дитячої смертності на Україні вдвічі нижчий від союзного показника, але вищий від показників по Литві, Білорусії та Естонії. На тисячу немовлят у 1990 році в нашій республіці померло в середньому 12,8 чол.

Найнижчі в світі показники дитячої смертності в Японії, Швеції та Фінляндії. Там, як свідчать дані Міністерства статистики УРСР, на тисячу народжених помирає всього 5—6 немовлят. На жаль, на Україні ця цифра вдвічі більша — за перший рік життя ми втрачаємо майже 9 тисяч 400 маленьких громадян.

І все це, незважаючи на те, що всі діти протягом першого року життя знаходяться під постійним наглядом з боку медичних установ та відвідуються вдома лікарем-педіатром чи медсестрою.

Протягом 1990 року при профілактичних оглядах було виявлено 478,5 тисячі дітей у віці до 14 років включно, які мають знижену гостроту зору, 21,3 тисячі — слуху, 164,2 тисячі — з дефектами мови, 85,5 тисячі — із сколіозом, з них дітей дошкільного віку відповідно 67,5 тисячі, 5,3 тисячі, 90,1 тисячі і 8 тисяч.

Тобто цілком здоровими не можна вважати 749 тисяч 500 юних громадян нашої республіки. Щороку ж на Україні народжується близько 730 тисяч дітей, які поповнюють лави потенційних пацієнтів 3,7 тисячі дитячих поліклінік, лежать на 99 тисячах ліжок у дитячих лікарнях. Але, як бачите, перелік хвороб досить обмежений. Про що це свідчить? Невже про скромність лікарів, які подають звіти до Міністерства статистики? Чи й досі від нас з вами приховують реальну картину дитячої захворюваності, аби не вражати остаточно?

При цьому в ряді областей республіки не налагоджено промислове виробництво випуску молочних продуктів для немовлят (Київська і Чернівецька), у третині — вершків для дітей, у двох третинах (включаючи м. Київ) — кефіру для немовлят, більш ніж у половині — плодоовочевих консервів.

На 7 відсотків зменшився випуск «Віталакту», на 9 млн. умовних банок — томатного соку...

А ми мітингуємо, а ми страйкуємо, а ми самозбагачуємось, вкладаємо кошти у рекламні заходи, впевнені, що наших власних дітей держава вилікує, в крайньому разі шукаємо знайомих лікарів, даємо хабаря, просимо, молимо, бо це ж наша дитина хвора. А коли стосується сотень тисяч — вже інша справа, статистичні дані, інформація для роздумів. Коли ж нарешті ця інформація стане інформацією для конкретних справ?

Катерина ВОРОНЕНКО.
Фотоетюд Ігоря ПЕТРОВА.
«Циганські діти».

Факт і коментар

ЛІКИ ВІД КАМІННЯ ЗА ПАЗУХОЮ

Начиталась у Львові (й не тільки) афіш, що запрошують на велелюдні сеанси й обіцяють зцілення від усього на світі: каміння в нирках, безплідності, імпотенції, «поганого ока», нещасливого кохання, безталанності й навіть від каміння за пазухою недруга. Даруйте мені цю іронію, прихильники нетрадиційної медицини. Я глибоко шаную народних цілителів, але гадаю, що «екстрасенси міжнародного класу», котрі за два тижні скінчили платні курси, не мають морального права збирати данину на бенкеті легких успіхів. Про це йшлося на науковій конференції Української асоціації екстрасенсів, що відбулась в Одесі. Розповідає львів'янин Анатолій ТУРОВ, магістр біоенергетики і народної медицини.

— Наша наукова конференція одностайно засудила практику платних курсів, на які може потрапити будь-хто і здобути за гроші звання екстрасенса міжнародного класу. Ми занепокоєні незахищеністю пацієнтів, які приходять на масові сеанси. Якщо ви купили дорогий японський магнітофон, то, напевно, не віддасте його у ремонт дилетантові. То чому ж ви довіряєте свій безцінний організм кому попало, не з'ясувавши достеменно, хто є хто. Навіть дошки стругати за два тижні не навчишся, що вже казати про зцілення. Я лікую людей вже десять років, але досі вчуся. Біоенергетика є зброєю — і рятівною, і згубною водночас. Я порівняв би її з мирним атомом. Усе залежить від того, хто, як і для чого послуговується нею.

Дослідженням біоенергетики займаються нині солідні вчені, колективи, інститути. Добре, що медики-професіонали почали працювати разом з екстрасенсами. На конференції я довідався про те, що донецькі науковці розкрили природу так званого «третього ока», наділеного властивістю бачити внутрішні органи. Близько 300 лікарів опанували цю методику, і я вважаю, що вони як діагности нині неперевершені. Я був свідком, як один з учасників конференції опанував методику бачення внутрішніх органів. Він розповів мені докладно усе про мій організм, перелічивши навіть... пломби в зубах.

Біоенергетика пояснює причини захворювання по-своєму. Кожен з нас має своєрідний біоенергетичний каркас, який діє в одному ритмі з Космосом, з Богом, вселенським інтелектом, вищою організуючою силою. У людини недоброзичливої, бездуховної цей каркас руйнується швидше, а, отже, зменшується й опір організму. Моральні якості — і цілителя, і пацієнтів мають дуже велике значення. Екстрасенси — своєрідні посередники між людиною і Космосом. Та щоб брати і передавати цю енергію, вони повинні мати чисту душу, чисті помисли. Лише тоді енергоканали передаватимуть заряд доброї енергії. Зідома всім Ванга про те казала, що контакт із Космосом треба заслужити. Звісно, не біополем єдиним. Та коли заряд стає самоціллю, а збагачення — сенсом життя, дар Божий може й зникнути.

Організацію платних курсів для будь-кого вважаю справою аморальною і шкідливою, бо не кожен може стати цілителем. Знаю кілька скоростиглих «чаклунів», які потрапили до психіатричної лікарні після експериментів з власними енергоканалами. Розплатою для дилетанта може стати шизофренія, паранойя. Сам того не підозрюючи, недосвідчений цілитель розбалансовує свою енергосистему, спричиняє в організмі «замикання». На масових сеансах екстрасенс може й допомогти комусь, але для широкого загалу ці вправи небезпечні. Бо відбувається неконтрольований енергетичний взаємообмін між пацієнтами, наслідки якого для здоров'я непередбачувані. Не кожного можна вилікувати засобами біоенергетики. Декому для зцілення необхідно змінити спосіб мислення. Отже, для ефективного лікування потрібен індивідуальний контакт.

На конференції в Одесі йшлося про необхідність правового регламентування діяльності біоенергетиків. Навіть у нашому колі деякі делегати пробували «викачувати» енергію у сусідів, аби підкріпити себе. Ми їх розпізнали. Широкому загалу розпізнати «вампірів» або ж дилетантів і захистити себе важче, майже неможливо, тож обминайте принаймні заманливі афіші. А тим, хто читає мої міркування з недовірою, нагадаю, що Ісус Христос — цілитель над цілителями (за нинішньою термінологією, його можна назвати екстрасенсом) ніколи не проводив масових сеансів.

Оксана ТЕЛЕНЧІ,
власний кореспондент «Голосу України».
Львів.

Телеграфним рядком з Одеси

ПІДПИСАНО ПРОТОКОЛ

між Варненським тимчасовим виконкомом общинної народної Ради Болгарії та Одеським облвиконкомом про наміри розвивати спільну підприємницьку діяльність.

ЗАМАХ НА ТАЄМНИЦІ МЕДУЗИ ГОРГОНИ

вирішила здійснити перша міжнародна підводно-археологічна експедиція, до якої увійшли спеціалісти з Італії та СРСР. Експедиція вирушила з Одеси маршрутами античних моряків — дослідити морське дно біля острова Зміїний.

ОЦЕ «ПАСАЖ»!

— скажуть не більш як через шість днів на П'ятій авеню кур'єри СП, яке створили одеське орендне підприємство «Пасаж» та американська фірма «Ді Ейч Ел», і вручать листа, бандероль або посилку з Одеси. Обійдеться привіт, переданий в Америку, в 600 карбованців. А географія СП — весь світ. Звичайна пошта доставить привіт за два тижні. Час — гроші?

Георгій ЧОРНОМОР.

...з Чернівців

ГРИМНУЛО...

Чернівецька міськрада задовольнила вимоги страйкому тролейбусного управління і затвердила виплату за вислугу років водіям тролейбусів у розмірі 132 карбованця щомісяця: чоловікам з 55 років при наявності 20-річного стажу за фахом і жінкам — з 50 при стажі 15 років.

НЕЗАЛЕЖНІСТЬ ЗСЕРЕДИНИ

Президентом Української Академії технологічної кібернетики обрано директора республіканського центру «Укрекологія», який діє в Чернівцях, Г. Канівця. На республіканському з'їзді УАТК було заявлено, що ця організація буде незалежною від союзного та республіканської Академій наук.

205 ТИСЯЧ ЗА КВАРТИРУ

У Чернівцях йде приватизація житла. Продано вже 1300 квартир на загальну суму більше 7 мільйонів карбованців. Одне шестикімнатне помешкання на торгах універсальної біржі, яка через 50 років відновила своє існування, продане за 205 тисяч карбованців.

А ЗА НИРКУ — 28

Ганну Безпалько з колгоспу «Прогрес» спіткала тяжка недуга. Щоб врятувати її життя, трудівники колгоспу зібрали 28 тисяч карбованців і переказали їх Московському інституту трансплантації, де хворій успішно пересадили донорську нирку.

Юхим ГУСАР.

АС

Така диле
но постає п
шканцями
далі нагро
ощадкнижка
асигнації,
придбати н
Варіант
знає, вельм
виконком о
пресу зізна
грошових
переважає
товарів у 2
начає, що
путнє за
справ- ос
на.
Варіант
се, як на
особливих
пам'ятаєте
мий вислів
щастя, а
Отож саме
ям заощад
жуть зрос
відсотків.
дають: ті, щ
тити Одес
народних
ши їх обла
11-процент
Отож, Р
рішила по
населення.

Одразу
двох журн
кий вісник
«Голос Укр
ренка) роз
дянській Ж
ц. р. засту
газети С.
катастроф
тонким
С. Ткач п
би саме ч
двох газет
юються за
реться
напевне,

В один
днів в то
лексі «М
ру знайш
не немо
це морал
точніше
не без
ність, до

Числен
та канди
«Асканія-
хати нар
вуть стар
тив випу
винаході
ромно те
власнико
Фейном,
зажила с
союзно
патентно
дано 30
Приміро
експери
М. Соло
років. В
кормово

калейдоскоп

М І ЖИТТЯМ

...ость обмежень. ...віддить? Невже ...лікарів, які по... ...Міністерства ...і досі від нас ...ують реальну ...ї захворюванос... ...жати остаточно? ...ряді областей ...налагоджено ...робництво випу... ...родуктів для не... ...і Чернівець... ...— вершків для ...ретних (включа... ...кефіру для не... ...ніж у половині ...консервів. ...зменшився ви... ...», на 9 млн. умовних банок — томатного соку...

А ми мітингуємо, а ми страйкуємо, а ми самозбагачуємось, вкладаємо кошти у рекламні заходи, впевнені, що наших власних дітей держава вилікує, в крайньому разі шукаємо знайомих лікарів, даємо хабаря, просимо, молимо, бо це ж наша дитина хвора. А коли стосується сотень тисяч — вже інша справа, статистичні дані, інформація для роздумів. Коли ж нарешті ця інформація стане інформацією для конкретних справ?

Катерина ВОРОНЕНКО.
Фотоетюд Ігоря ПЕТРОВА.

«Циганські діти».

коментар

КАМІННЯ ...ОЮ

...запрошують на ...ого на світі: ка... ...ого ока», нещас... ...иння за пазухою ...нетрадиційної ...я, але гадаю, що ...тижні скінчили ...брати данину на ...овій конференції ...в Одесі. Розпо... ...ергетики і народ...

...вали цю методи... ...що вони як ді... ...неперевершені. Я ...один з учас... ...енції опанував ...ення внутрішніх ...розлов мені до... ...мій організм, ...навіть... пломби в...

...ка пояснює при... ...вання по-своєму. ...має своєрідний ...каркас, який ...ритмі з Космо... ...всесвітнім ін... ...ющо організую... ...у людини недоб... ...бездуховної цей ...ться швидше, а, ...ться й опір ор... ...ьної якості — і ...цієнтів мають ду... ...значення. Екстра... ...рідні посередни... ...ою і Космосом. ...і передавати цю ...ним мати ...ті помисли. Ли... ...рганізм передача ...доброї енергії. ...Бачить про те каза... ...із Космосом ...жити. Звісно, не ...ним. Та коли за... ...оцілю, а збага...чення — сенсом життя, дар Божий може й зникнути.

Організацію платних курсів для будь-кого вважаю справою аморальною і шкідливою, бо не кожен може стати цілителем. Знаю кілька скоростиглих «чаклунів», які потрапили до психіатричної лікарні після експериментів з власними енергоканалами. Розплатою для дилетанта може стати шизофренія, параноя. Сам того не підозрюючи, недосвідчений цілитель розбалансовує свою енергосистему, спричиняє в організмі «замикання». На масових сеансах екстрасенс може й допомогти комусь, але для широкого загалу ці вправи небезпечні. Бо відбувається неконтрольований енергетичний взаємообмін між пацієнтами, наслідки якого для здоров'я непередбачувані. Не кожного можна вилікувати засобами біоенергетики. Декому для зцілення необхідно змінити спосіб мислення. Отже, для ефективного лікування потрібен індивідуальний контакт.

На конференції в Одесі йшлося про необхідність правового регламентування діяльності біоенергетиків. Навіть у нашому колі деякі делегати пробували «викачувати» енергію у сусідів, аби підкріпити себе. Ми їх розпізнали. Широкому загалу розпізнати «вампірів» або ж дилетантів і захистити себе важче, майже неможливо, тож обминайте принаймні заманливі афіші. А тим, хто читає мої міркування з недовірою, нагадаю, що Ісус Христос — цілитель над цілителями (за нинішньою термінологією, його можна назвати екстрасенсом) ніколи не проводив масових сеансів.

Оксана ТЕЛЕНЧІ,
власний кореспондент «Голосу України».
Львів.

Телеграфним рядком з Одеси

ПІДПИСАНО ПРОТОКОЛ

між Варненським тимчасовим виконкомом общинної народної Ради Болгарії та Одеським облвиконкомом про наміри розвивати спільну підприємницьку діяльність.

ЗАМАХ НА ТАЄМНИЦІ МЕДУЗИ ГОРГОНИ

вирішила здійснити перша міжнародна підводно-археологічна експедиція, до якої увійшли спеціалісти з Італії та СРСР. Експедиція вирушила з Одеси маршрутами античних моряків — дослідити морське дно біля острова Зміїний.

ОЦЕ «ПАСАЖ»!

— скажуть не більш як через шість днів на П'ятій авеню кур'єри СП, яке створили одеське орендне підприємство «Пасаж» та американська фірма «Ді Ейч Ел», і вручать листа, бандероль або посилку з Одеси. Обійдеться привіт, переданий в Америку, в 600 карбованців. А географія СП — весь світ. Звичайна пошта доставить привіт за два тижні. Час — гроші!

Георгій ЧОРНОМОР.

...з Чернівців

ГРИМНУЛО...

Чернівецька міськрада задовольнила вимоги страйкому тролейбусного управління і затвердила виплату за вислугу років водіям тролейбусів у розмірі 132 карбованців щомісяця: чоловікам з 55 років при наявності 20-річного стажу за фахом і жінкам — з 50 при стажі 15 років.

НЕЗАЛЕЖНІСТЬ ЗСЕРЕДИНИ

Президентом Української Академії технологічної кібернетики обрано директора республіканського центру «Укрекологія», який діє в Чернівцях, Г. Канівця. На республіканському з'їзді УАТК було заявлено, що ця організація буде незалежною від союзної та республіканської Академій наук.

205 ТИСЯЧ ЗА КВАРТИРУ

У Чернівцях йде приватизація житла. Продано вже 1300 квартир на загальну суму більше 7 мільйонів карбованців. Одне шестикімнатне помешкання на торгах універсальної біржі, яка через 50 років відновила своє існування, продане за 205 тисяч карбованців.

А ЗА НИРКУ — 28

Ганну Безпалько з колгоспу «Прогрес» спіткала тяжка недуга. Щоб врятувати їй життя, трудівники колгоспу зібрали 28 тисяч карбованців і переказали їх Московському інституту трансплантації, де хворій успішно пересадили донорську нирку.

Юхим ГУСАР.

Життя Рад

АСИГНАЦІЇ ЧИ ОБЛІГАЦІЇ?

Така дилема цілком реально постає перед багатьма мешканцями Причорномор'я: й далі нагромаджувати на ощадкнижках та по скринях асигнації, чи, може, краще придбати на них облігації?

Варіант перший, кожен знає, вельми кепський. Облвиконком он через місцеву пресу зізнався, що приріст грошових доходів населення переважає приріст споживчих товарів у 2,6 раза. А це означає, що придбати щось путнє за оті асигнації — справа... ...осить проб...ематична.

Варіант другий теж не не... се, як на сьогоднішні мірки, особливих благ, та все ж пам'ятаєте отой широковідомий вислів «не в грошах щастя, а в їх кількості». Отож саме завдяки облігаціям заощадження за рік можуть зрости одразу на 11 відсотків. Запитання: це ж які такі облігації? Відповідаю: ті, що вирішила випустити Одеська обласна Рада народних депутатів; назвавши їх обласною внутрішньою 11-процентною позикою.

Отож, Радянська влада вирішила позичити грошей у населення. Не від доброго життя, зрозуміло, — бюджет області тріщить, як мовиться, по всіх швах. Його дефіцит зростає день за днем і вже перевалив цього року за 80 мільйонів карбованців. Як результат, страждає насамперед соціальна сфера, куди недодається чимало коштів.

— Шукаємо вихід з такої ситуації,— каже начальник фінансового управління облвиконкому М. Палатний, — один з них — приведення в дію нетрадиційного джерела поповнення бюджету.

Чому випуск облігацій названо «нетрадиційним» джерелом», можна тільки гадати, бо в скринях бабусь і досі ті «цінні папери» не перевелись. «Позичала» держава не раз і на індустріалізацію, і на відбудову, і на підтримку п'ятирічкам. Ті, що мають ввести на Одещині, тому, мабуть, нетрадиційні, що розповсюджувати їх передбачено на суто добровільних засадах і тільки у своєму регіоні.

Та як би там не було, а справу вирішено. «З метою фінансового забезпечення соціального захисту населення», як зазначено з цього приводу в рішенні облради, передбачено ввести обласну внутрішню позику 1992 року на 40 мільйонів карбованців. Коли зважити на те, що тільки в банках люди тримають у сотні разів більше, то, вочевидь, у фінансовому управлінні очікують, що за облігаціями негайно вишикуються черги. На зразок тих, що нині за рибою та м'ясом. Тим більше, що правом придбати облігації користуються й підприємства та організації Одещини.

І таки, мабуть, оті 40 мільйонів у бюджет області «капнуть», бо умови позики справді вигідніші від тих, які сьогодні пропонує будь-який банк. Минув рік — одержуй свої одинадцять відсотків. Потім ще два роки можеш ходити за такими ж сумами. А після цього протягом трьох років банки викуповуватимуть облігації (за їх номінальною вартістю) у населення.

І останній штрих: обласна внутрішня позика та доходи з неї вивільняються від будь-якого оподаткування.

Георгій ВОРОТНЮК,
власний кореспондент «Голосу України».
Одеса.

Прес-бюро

А ВІН НЕ БОЇТЬСЯ!

Одразу дві газети та двох журналістів («Житомирський вісник» — О. Ступака та «Голос України» — В. Нечипоренка) розкритикував у «Радянській Житомирщині» за 3.07 ц. р. заступник редактора цієї газети С. Ткач у статті «Невже катастрофічна загроза?» З тонким професіоналізмом С. Ткач подав справу так, ніби саме через публікацію цих двох газет житомиряни побоюються за якість води, що береться з річки Тетерева. І напевне, щоб заспокоїти занадто полохливих, С. Ткач тут же взяв інтерв'ю у фахівця — керівника сектора охорони водних ресурсів обласного комітету по охороні природи А. Пасевича. У тому інтерв'ю провідний спеціаліст визнав, що однією з причин недавньої масової загибелі риби в Тетереві був усе ж таки «змив у водойми мінеральних добрив з полів та садиб». А ще тут же було визнано, що «фізико-хімічні показники води в Тетереві не сповна відповідають вимогам санітарних норм і правил». А ми ж знаємо, які у нас норми і які вимоги. То якщо вже навіть їх не дотримуються...

Ось так С. Ткач сам собі суперечить, бо загроза справді катастрофічна, без будь-яких знаків запитання, і треба нарешті це визнати і не присипляти громадську думку, а будити. А якщо сам С. Ткач не боїться пити воду, то так би й написав: я особисто не боюся, а ви, як хочете.

Костя СТАХОВ,
журналіст.

Дожилися!

ТІ ПІДКИДАЮТЬ, ТІ ВИКРАДАЮТЬ

В один із останніх червневих днів в торговельному комплексі «Маяк» обласного центру знайшли підкинуте 8-місячне немовля. Той, хто вчинив це моральне неподобство, а точніше — злочин, виявився не без претензії на порядність, добросердя — поруч з малюком залишено два комплекти пелюшок. Дитя-підкидька доставлено в місцеву лікарню...

У тих же числах минулого місяця донечччани мали ще один привід до щирого обурення. Із Свято-Нікольського собору, що в Ленінському районі, під час служби викрадено унікальну ікону Святого Благовірного князя Олександра Невського. Ведеться розшук...

Юрій ДОЦЕНКО,
власний кореспондент «Голосу України».
Донецьк.

Винаходи

НОВИЙ ДЕФІЦИТ

Численному корпусу докторів та кандидатів наук інституту «Асканія-Нова» набридло слухати нарікання про те, що живуть старим багажем. І колектив випустив цілий феєрверк винаходів та розробок. Не соромно тепер і перед колишнім власником заповідника Фальц-Фейном, при якому Асканія зажила світової слави. До Всесоюзного інституту державної патентної експертизи вже подано 30 заявок на винаходи.

Приміром, успішно пройшли експерименти під керівництвом М. Соловйова, які тривали п'ять років. Встановлено: якщо до кормового раціону свиней ввести 20 відсотків амінобактерину, їхня плодючість збільшиться на 14 відсотків, добовий приріст ваги становитиме 713 грамів. Причому витрати кормових одиниць зменшуються, на відгодівлі кожної голови економиться 35 карбованців.

Новий метод уже застосовується в ряді радгоспів Херсонщини, цікавляться ним миколаївці, запоріжці, дніпропетровці. На жаль, широкого розповсюдження він не знаходить: амінобактерин — річ дефіцитна.

Іван КАЛИНИЧЕНКО,
власний кореспондент «Голосу України».
Херсонська область.

Точка на карті

ВШАНУВАЛИ ...

У 1651 році, після Берестечка, була ще одна героїчна, але маловідома битва: у липні майже 15-тисячний загін Ніжинського та Чернігівського полків на чолі з чернігівським полковником Мартином Небабою біля річки Сож чинив запеклий опір литовсько-шляхетським військам Я. Радзивілла. Близько трьох тисяч козаків загинули. Не вийшов з бою і М. Небаба. Цими днями у Ріпках громадськість, члени Товариства української мови імені Т. Г. Шевченка «Просвіта» вшанували полеглих козаків, благо...чинний Ч... УАПЦ оте... панахиду. Чернігівщ... льтуроло... цькими ш... програмі... заки, про... 20—21 ... свята і на... про коли... столицю.

Сер... власни... «Голосу...

Черніг...

ХЛІБ...

Днями ... стров'я: Ка... кого, Дуна... воушицько... чали косови...

Сутужно... не вистача... ється спра... Всілякими...

ПРО...

«Голос Ук... домляв про... ся поблизу ... Вінниччині. ... обійшлося б... до того ж... матеріальни... редніми п... становлять ... сяч карбов... згадане лих... від для пер... правління н... ня дисципл... наказ начал... го відділку ... кого за № ... цього року ... і хапаюсь з... так, всьому... ми самі со... нощі, потім... ремося з н... отримуємо...

СЕРВ...

Молодик ... са поїзда ... водськ» в т... їзд рушив ... послугував ... сервіс — д... причепити ...

Пово...

Дві розо... гнання з д... два десят... ції» — та... сок одного... шестидесят... лободраль... внутрішня... нополі, що... землякія-д... ціональної... росла в й... українсько... що у Сту... сляча бат...

ГОЛОС України

Життя Рад

...ИГНАЦІЇ ЧИ ОБЛІГАЦІЇ?

...цілком реаль... ...д багатьма ме... ...ичорномор'я: й ...джувати на ...та по скринях ... може, краще ...их облігації?

...рший, кожен ...кепський. Обл... ...через місцеву ..., що приріст ...одів населення ...ріст споживчих ...раза. А це о... ...идбати щось ... асигнації — ...проблематич...

...гий теж не не... ...однішні мірки, ...аг, та все ж ...ой широковідо... ...не в грошах ...х кількості». ...вдяки облігаці... ...за рік мо... ...одразу на 11 ...итання: це ж ...гації? Відпові... ...ирішила випус... ...бласна Рада ...татів; назвав... ...во внутрішньою ...позикою.

...ська влада ви... ...ти грошей у ... від доброго життя зрозуміло, — бюджет області тріщить, як мовиться, по всіх швах. Його дефіцит зростає день за днем і вже перевалив цього року за 80 мільйонів карбованців. Як результат, страждає насамперед соціальна сфера, куди недодається чимало коштів.

— Шукаємо вихід з такої ситуації,— каже начальник фінансового управління облвиконкому М. Палатний, — один з них — приведення в дію нетрадиційного джерела поповнення бюджету.

Чому випуск облігацій названо «нетрадиційним» джерелом», можна тільки гадати, бо в скринях бабусь і досі ті «цінні папери» не перевелись. «Позичала» держава не раз і на індустріалізацію, і на відбудову, і на підпірку п'ятирічкам. Ті, що мають ввести на Одещині, тому, мабуть, нетрадиційні, що розповсюджувати їх передбачено на суто добровільних засадах і тільки у своєму регіоні.

Та як би там не було, а справу вирішено. «З метою фінансового забезпечення соціального захисту населення», як зазначено з цього приводу в рішенні облради, передбачено ввести обласну внутрішню позику 1992 року на 40 мільйонів карбованців.

Коли зважити на те, що тільки в банках люди тримають у сотні разів більше, то, вочевидь, у фінансовому управлінні очікують, що за облігаціями негайно вишикуються черги. На зразок тих, що нині за рибою та м'ясом. Тим більше, що правом придбати облігації користуються й підприємства та організації Одещини.

І таки, мабуть, оті 40 мільйонів у бюджет області «капнуть», бо умови позики справді вигідніші від тих, які сьогодні пропонує будь-який банк. Минув рік — одержуй свої одинадцять відсотків. Потім ще два роки можеш ходити за такими ж сумами. А після цього протягом трьох років банки викуповуватимуть облігації (за їх номінальною вартістю) у населення.

І останній штрих: обласна внутрішня позика та доходи з неї вивільняються від будь-якого оподаткування.

Георгій ВОРОТНЮК,
власний кореспондент «Голосу України».
Одеса.

Жнива-91

ХЛІБОРОБИ ГОРОХ КОСЯТЬ

Днями хлібороби Придністров'я: Кам'янець-Подільського, Дунаєвецького та Новоушицького районів розпочали косовицю гороху.

Сутужно із запчастинами, не вистачає пального, псується спрацьована техніка. Всілякими правдами і неправдами керівники господарств дістають, економлять, обмінюють, що можуть. Адже хліб чекати не може — от-от посиплеться...

Михайло ВАСИЛАШКО,
власний кореспондент «Голосу України».
Хмельницька область.

Контора пише

ПРОГРЕСІЯ ПО-ЖМЕРИНСЬКИ

«Голос України» вже повідомляв про аварію, яка сталася поблизу станції Гнівань на Вінниччині. Нагадаю, що не обійшлося без людських жертв, до того ж залізниці завдано матеріальних збитків. За попередніми підрахунками, вони становлять 1 мільйон 349 тисяч карбованців. Здавалося, згадане лихо — ще один привід для перегляду роботи, виправлення недоліків, поліпшення дисципліни. Та ось читаю наказ начальника Жмеринського відділку залізниці В. Крицького за № 78 від 14 червня цього року з приводу аварії і хапаюсь за голову. Воно то так, всьому світу відомо, що ми самі собі створюємо труднощі, потім наполегливо боремося з ними і, врешті-решт, отримуємо за це ордени.

У згаданому вище наказі, де йдеться про винних у трагедії стрілочників — тепер уже в прямому розумінні цього слова — порушується клопотання про нагородження працівників залізниці званнями «Почесний залізничник» і грошовими преміями у розмірі посадових окладів.

Не маючи нічого проти тих, хто відзначився під час ліквідації аварії, все ж хочу запитати, доки у нас триватиме та «арифметична прогресія», назвемо її «по-жмеринськи», коли кількість «Почесних залізничників» і їхнє благополуччя за рахунок премій зростатиме паралельно до кількості пущених під укіс вагонів і поїздів?

Анатолій КОВТУН.
Вінниця.

Ініціатива

ДІТИ, МОРЕ І ЧЕРЕШНІ

На запрошення миколаївських «просвітян», зелених, рухівців та республіканців у місті гостювали школярі з Львівщини. Про це домовилися ще взимку, коли діти корабелів вдало з'їздили до своїх ровесників на Західну Україну святкувати Різдво.

— Запросили всього на тиждень,— розповідає ініціатор зустрічі, бухгалтер ПТУ № 1 Н. Архипенко.— Розмістили у нас у ПТУ, харчувалися діти теж тут. Тиждень — малувато, але гості встигли відвідати музеї, побувати на морі, допомагали збирати черешні у приміському радгоспі «Пам'ять комунарів». Ми прагнули робити все так, щоб їм у нас сподобалося.

Гості стверджують, що цей намір вдався. Додому вони повезли багато приємних вражень і південну засмагу.

Микола БАРАНОВ.
Миколаїв.

Зверніть увагу

СКУШТУЙТЕ МОЄЇ!

Вже цього літа білоцерківці будуть пити «приватну» воду. Чи зміняться ціни і смак? Незабаром це стане відомо, але мешканці міста сподіваються, що 12 власників автоматів газованої води і 36 орендарів зуміють надати напою хоч якихось смакових якостей.

Анатолій ВЛАСЕНКО.
Біла Церква.

Прес-бюро

ВІН НЕ БОЇТЬСЯ!

...газети та ...в («Житомирсь... ...О. Ступака та ...» — В. Нечипо... ...икував у «Ра... ...иршщині» за 3.07 ...редактора цієї ...статті «Невже ...загроза?» З ...рофесіоналізмом ...справу так, ні... ...публікацію цих ...омиряни побо... ...воді, що бе... ...чки Тетерева. І ...заспокоїти занадто полохливих, С. Ткач тут же взяв інтерв'ю у фахівця — керівника сектора охорони водних ресурсів обласного комітету по охороні природи А. Пасевича. У тому інтерв'ю провідний спеціаліст визнав, що однією з причин недавньої масової загибелі риби в Тетереві був усе ж таки «змив у водойми мінеральних добрив з полів та садиб». А ще тут же було визнано, що «фізико-хімічні показники води в Тетереві не сповна відповідають вимогам санітарних норм і правил». А ми ж знаємо, які у нас норми і які вимоги. То якщо вже навіть їх не дотримуються...

Ось так С. Ткач сам собі суперечить, бо загроза справді катастрофічна, без будь-яких знаків запитання, і треба нарешті це визнати і не присипляти громадську думку, а будити. А якщо сам С. Ткач не боїться пити воду, то так би й написав: я особисто не боюся, а ви, як хочете.

Костя СТАХОВ,
журналіст.

Тим часом

СЕРВІС З ЛЕТАЛЬНИМ КІНЦЕМ

Молодик потрапив під колеса поїзда «Київ — Кисловодськ» в той момент, коли поїзд рушив з місця. Причиною послугуван наш нев'язливий сервіс — до поїзда забули причепити вагон-ресторан, тож пасажири змушені були бігати від одного станційного буфету до іншого. Подорож до такого буфету в Шевченковому для молодої людини скінчилась фатально.

Михайло ТОКАРЮК.

ПОГОДА

12 липня у північних областях, 14 липня у західних областях місцями невеликий дощ, гроза. Вітер північно-західний, 5—10 метрів за секунду. Температура вдень 22—28, у південних областях, 14 липня і в північній половині місцями 30—32 градуси.

По Києву та області сьогодні місцями невеликий короткочасний дощ, гроза. Вітер північно-західний, 5—10 метрів за секунду. Температура 23—28 градусів.

Дожилися!

...ПІДКИДАЮТЬ, ТІ ВИКРАДАЮТЬ

...анніх червневих ...ельному компл... ...обласного цент... ...кинуте 8-місяч... ...ой, хто вчинив ...неподобство, а ...очин, виявився ...зії на поряд... ...дя — поруч з малюком залишено два комплекти пелюшок. Дитя-підкидька доставлено в місцеву лікарню...

У тих же числах минулого місяця донеччани мали ще один привід до щирого обурення. Із Свято-Нікольського собору, що в Ленінському районі, під час служби викрадено унікальну ікону Святого Благовірного князя Олександра Невського. Ведеться розшук...

Юрій ДОЦЕНКО,
власний кореспондент «Голосу України».
Донецьк.

Навколомистецькі новини

Повернення з еміграції

Дві розсипані книжки, вигнання з двох університетів, два десятки років «еміграції» — такий послужний список одного з найяскравіших шістдесятників Василя Голобородька. Еміграція була внутрішня — в селі Адріанополі, що у Донбасі. Як і у земляків-донбасівців, ідея національної літератури проросла в його творчості на українському терені. Але якщо у Стуса, Світличного міляча батьківщина існувала в таборах Мордовії, у Голобородька — в Америці. Одразу дві книжки знову виходять у діаспорі — «Летюче віконце» (Ріо-де-Жанейро) і «Вибране» (Торонто). В числі 60 найвідоміших прозаїків та поетів з усіх континентів його запросили на Міжнародний фестиваль письменників світу в Канаду.

Сергій СКИБА,
власний кореспондент «Голосу України».
Луганська область.

Фото Леоніда ПІДЛУЖНОГО.

Винаходи

...ВИЙ ДЕФІЦИТ

...корпусу докторів ...наук інституту ...набридло слу... ...про те, що жи... ...тажем. І колек... ...ідий фейєрверк ...озробок. Не со... ...перед колишнім ...овідника Фальц... ...яскому Асканія ...ї слави. До Все... ...итуту державної ...ертизи вже по... ...к на зинаходи. ...ішно пройшли ...ід керівництвом ...які тривали п'ять ...ено: якщо до ...ціону свиней вводити 20 відсотків амінобактерину, їхня плодючість збільшиться на 14 відсотків, добовий приріст ваги становитиме 713 грамів. Причому витрати кормових одиниць зменшуються, на відгодівлі кожної голови економиться 35 карбованців.

Новий метод уже застосовується в ряді радгоспів Херсонщини, цікавляться ним миколаївці, запоріжці, дніпропетровці. На жаль, широкого розповсюдження він не знаходить: амінобактерин — річ дефіцитна.

Іван КАЛИНИЧЕНКО,
власний кореспондент «Голосу України».
Херсонська область.

Точка на карті

ВШАНУВАЛИ ГЕРОЇВ

У 1651 році, після Берестечка, була ще одна героїчна, але маловідома битва: у липні майже 15-тисячний загін Ніжинського та Чернігівського полків на чолі з чернігівським полковником Мартином Небабою біля річки Сож чинив запеклий опір литовсько-шляхетським військам Я. Радзивілла. Близько трьох тисяч козаків загинули. Не вийшов з бою і М. Небаба. Цими днями у Ріпках громадськість, члени Товариства української мови імені Т. Г. Шевченка «Просвіта» вшанували полеглих козаків, благочинний Чернігівської єпархії УАПЦ отець Семен відправив панахиду. Цією подією у Ріпках на Чернігівщині розпочався культурологічний похід «Козацькими шляхами». В його програмі — посвячення в козаки, проведення в Батурині 20—21 липня козацького свята і наукової конференції про колишню гетьманську столицю.

Сергій ПАВЛЕНКО,
власний кореспондент «Голосу України».
Чернігівська область.

Чергова по випуску новин Катерина ВОРОНЕНКО. Тел. 441-88-26.

Відрядження за листом

«НЕПОТРІБНА» ЗАТІЯ ПРИСЯЖНОГО

У Сочі 91-річний дід Чернишов десять років «пробивав» по всіх інстанціях препарат «чиссор», виготовлений з продуктів бджільництва. Тільки після того, як він звернувся до Організації Об'єднаних Націй, почалися лабораторні дослідження, результати яких перевершили всі сподівання.

Публікація в «Известиях» про цей препарат і наштовхнула на думку пенсіонера-пасічника Івана Присяжного: «Якщо вдалося підібрати таку суміш з продуктів бджільництва, то чи не можуть бджоли самі готувати подібну суміш, але газову?» А для цього треба змінити технологію утримання бджіл, збудувавши відповідне приміщення.

Докупивши ще 40 бджолосімей до своїх 20, створив Іван Миколайович у 1988 році сімейний кооператив «Нектар». Це тоді модно було. Тому й вхопився за ентузіаста-кооператора Радехівський лісгоспзаг, виділивши під капітальне будівництво бджолокомплексу 30 соток на території Бендюзького лісництва.

У 1990 році, закупивши в Ризі обладнання, розробив Присяжний свою власну (і надзвичайно просту) технологію збирання бджолиної отрути. А головне — зібрав 20 грамів її і відвіз до Латвійської медичної академії. Аналітичний дослід засвідчив: отрута, зібрана Присяжним, відповідає всім вимогам.

Та на той час Івану Миколайовичу було вже не до технологій. Пересварившись із родичами (пасіка не давала бажаних прибутків), довелося ліквідувати кооператив, «заробивши» 80 тисяч карбованців боргу.

— А скільки нервів і здоров'я все це мені коштувало, — розповідає пасічник. — Кожного разу оживав тільки дякуючи бджолам. Я сам — цілком придатний «екземпляр» для медичних досліджень. Але нікого вони чомусь не цікавлять...

Справді, адже всі сподівання Присяжного підтвердилися. У створених ним умовах дуже зручно збирати бджолину отруту. Окрім того, можна збирати в балони газову суміш (так, як кисень) або проводити лікувальні сеанси по 20—30 чоловік прямо в павільйоні, особливо під час збирання отрути. З цими пропозиціями, готовий віддати все своє господарство для медичних досліджень і лікування людей, звертався Іван Миколайович в усі інстанції...

Одночасно Присяжний написав заяву про розширення до гектара виділеної йому лісгоспзагом ділянки. 10 травня на пасіку завітав директор Радехівського лісгоспзагу В. Башта і... оштрафував пасічника на 148 карбованців за зрубану в минулому році вільху. Ще й пообіцяв прислати бульдозер, який знищить непотрібну (йому) пасіку, що «заважає лісу».

І знищить. Якщо не зацікавляться врешті-решт цією справою серйозні науковці з того ж Українського НДТІ бджільництва чи Української аграрної академії. Якщо не на словах, а на ділі підтримають Присяжного (і не тільки його) на всіх рівнях нашої виконавчої влади. Щоб маленька бджола жила на Україні, необхідна цілісна державна політика в цій галузі народного господарства. Інакше справдяться слова провидиці Ванги: «Спочатку загинуть бджоли...»

Юрій НЕСТЕРЯК,
спеціальний кореспондент «Голосу України».
Львівська область.

Українська пасіка

Пасічник — не професія. То спосіб життя. І мислення також. Воно в генах, у крові — бджолярство! Росте послідовник майстра бджільництва зі світовим ім'ям Ярослава Баціца — онук Віталій. І якось аж відлягло від душі. Бо житиме древній бджолярський рід. Собі на добро і людям на користь...

На допомогу бджолярам

«АЛЬПІЙСЬКИЙ» ВУЛИК

Його винайшов французький бджоляр-дослідник доктор біологічних наук Роже Делон. Автор називає свій вулик «кліматостабільним», тому що сім'ї бджіл створюють у ньому стійкий, оптимальний для їх розвитку і внутрівуликових робіт мікроклімат при менших затратах корму і енергії, що дає можливість вирощувати здорове, повноцінне потомство з високою працездатністю і резистентністю до зовнішніх неблагополучних умов середовища.

Проблема номер один у бджільництві — зимівля бджіл. У вулику Делона ця проблема вирішена. Зимують бджоли у двох корпусах, надсильні — у трьох. Верхній корпус заповнений медом, у нижньому — порожні стільники, де з осені збереться клуб бджіл. Льоток відкритий на всю ширину вулика як літом, так і взимку. Мед, розміщений у верхньому корпусі — найбільш теплій частині вулика, завжди доступний бджолам, не закисає і не кристалізується. Міжкорпусний проміжок в один сантиметр дає можливість бджолам переміщуватись навіть у зимовому клубі. Кришка-ізолятор завтовшки три сантиметри надійно захищає бджолосім'ю літом від перегріву, а взимку від охолодження.

Вулик пристосований до ночівлі, ручного та механічного завантаження на різного роду транспорт, зручний у роботі, простий у користуванні. Зі слів автора, один пасічник може легко обслуговувати 500 бджолосімей. Сам Делон утримує 1000 бджолосімей колоніями по 30—70 бджолосімей на проміжку 120 кілометрів в Альпах.

З 1974 року я успішно експериментую з «альпійським» вуликом у себе на Україні. Аналогічний вулик проходить випробування в Рязанській області, де бджоляр-любитель В. Клевцов навіть придумав лозунг: «Хто хоче медозбір подвоїти, повинен вулика Делона освоїти».

Ярослав БАЦІЦ,
пасічник колгоспу «50-річчя Жовтня», майстер бджільництва.
Старосамбірський район, Львівської області.

Наболіло!

КЕРУЮЧИСЬ БЕЗЗАКОННЯМ...

Нам, пасічникам-любителям Драбівського району, що на Черкащині, хотілося б довідатись, якими законами (чи беззаконням) керується Гадяцький завод по виробництву вощини, встановивши ціну за переробку одного кілограма воску 16 карбованців 55 копійок. (Торішня ціна — 93 копійки). Окрім того, завод утримує 20 відсотків воску, тоді як раніше — тільки 10 відсотків.

Пасічники-любителі села Нехайки
(всього вісім підписів).
Черкаська область.

...ХРЕСТ ЗА ДОМОВЛЕНІСТЮ

Колись через нерозумні податки люди самі вирубували фруктові дерева. Так було винищено квітучі українські сади. Тепер через «космічні» ціни на вощину багато пасічників-любителів знищують свої пасіки і обпишають бджільництво.

Сусід здав на переробку 12 кілограмів воску і одержав 10 кілограмів вощини, доплативши 118 карбованців. Ще недавно це йому коштувало 6 не більше ніж 15 карбованців. Нам пояснюють, що ціни на вощину — договірні. Але ж хто і з ким домовлявся?

За такої угоди спочатку обанкрутяться пасічники, потім зупиняться заводи по переробці воску і, врешті-решт, поставимо хрест на бджільництві України.

Від імені пасічників-любителів селища Пантаївка Кіровоградської області
Іван КИРПИЧОВ.

Млин агроновин

П'ЮТЬ ЯПОНЦІ МОЛОЧКО...

Продукція бджільництва — не тільки сировина для 40 галузей промисловості, зокрема авіаційної, машинобудівної, металургійної, а й цінні ліки. Маточкове молочко, наприклад, застосовується при захворюваннях щитовидної залози, зміцнює імунну систему організму людини.

Зокрема, Японія виробляє його близько 180 тонн на рік; і маточкове молочко входить як додаток до багатьох продуктів щоденного харчування японців. Може, тому тривалість життя в Японії є найвищою серед промислово розвинутих країн світу?

Микола ГРИЩЕНКО,
пасічник-любитель.

«ПОЛІПШЕНА» ЕНЦИКЛОПЕДІЯ

З «Енциклопедії бджільництва», єдиний раз перевиданої видавництвом «Колос» у 1964 році, при перекладі з англійської «зникли» два розділи: «Виготовлення церковних воскових свічок» та «Бджільництво і проповідь Євангелія».

Але й без цих розділів це справді унікальне видання, в якому зібрано матеріал з найрізноманітніших питань бджільництва. Думаю, українські пасічники були б щиро вдячні будь-якому вітчизняному видавництву, що назважилося б перевидати цей незамінний для бджолярів посібник.

Олег ІВЧЕНКО,
пасічник.
Гайворон Київської області.

Українська пасіка

Провидиця Ванга нібито сказала: «Спочатку загинуть бджоли. Потім загинуть люди...».
На Україні, за підрахунками, чотири з половиною мільйони бджолосімей. Цікаво — багато це чи мало? Якщо врахувати, що мед на базарі по 40 карбованців за кілограм, то, мабуть, не так уже й багато. А інші продукти бджолярства? Маточкове молоко, прополіс, бджолина отрута — одвічні народні ліки, так необхідні людям, особливо сьогодні — після чорнобильської катастрофи. Вони, виявляється, «не становлять цінності», бо нема на них відповідного папірця.

Міркування з приводу

ХТО ЗАХИСТИТЬ БДЖОЛУ?

«Космічні» ціни на мед та інші продукти бджільництва на ринках республіки — перший сигнал тривоги. Чи почує його громадськість і наші парламентарії, від того залежатиме дуже багато.

Першим законодавчим актом по охороні бджільництва у вітчизняній історії став Височайший Маніфест від 14 березня 1775 року. Радянська влада в квітні 1919 року також видала Декрет Ради народних комісарів, яким охоронялося бджільництво.

Декларація про державний суверенітет України покликана стати на захист держави. А хто захистить маленьку бджолу на території цієї держави? Адже тільки торік від отрутохімікатів, якими було оброблено сільськогосподарські культури, загинуло 32385 бджолосімей.

Вважаю, тут потрібна не разова допомога, як, наприклад, торік, коли розпорядженням голови Ради Міністрів Віталія Масола додатково було виділено для бджільництва 17 тисяч тонн цукру, а комплексна державна програма. «Укрбджолопром» разом із зацікавленими організаціями розробив та підготував до розгляду парламентом республіки проект Закону «Про охорону бджільництва». Не запізнитися б з утіленням його в життя.

Олег ШАРОМИГОВ,
пасічник.

Увага, ринковий досвід

ЧИ ДАСТЬ М'ЯСО «БЕРЕГМ'ЯСО»

На Закарпатті створено акціонерне товариство західного зразка по виробництву м'ясної продукції «Берегм'ясо». Аналогів у республіці, здається, немає. До АТ увійшли п'ять господарств і два промислові підприємства. Початковий статутний фонд склав 1 мільйон 850 тисяч карбованців. З керівників колективів-членів утворили спостережницьку раду, яку очолив А. Бігарі. Сформували виконавчий орган в особі голови правління АТ А. Фульги та ще чотирьох чоловік.

У районі та й вище в затію поки що не повірили. Акціонери ж приступили до закладання фундаменту під мінім'ясокомбінат. Проект запозичили в угорців. Тут під одним дахом розмістяться сучасний механізований забійний пункт, переробні цехи, холодильні камери. Обладнання для першого закуплене, і він почне діяти вже в нинішньому році. Виробництво розраховане на безвідходну технологію: у діло йтиме все, навіть кістки, які перемелюватимуться на борошно. В перспективі планується виготовляти близько 15 найменувань м'ясних виробів: сосиски, копченості, різні ковбаси, сальтисони...

А щоб зі старту забезпечити комбінат необхідною сировиною, паралельно з його будівництвом почали реконструкцію старих, ніким не використовуваних приміщень під свиноферми. Першим став до ладу два роки не експлуатований хлів заводу точної механіки. В цьому, безперечно, заслуга орендаря В. Штефанюка. Колишній головний зоотехнік району, пробувши півроку на «стажуванні» в одному з фермерських господарств ФРН, вирішив і сам попробувати сили в цій галузі. Сьогодні у відремонтованому приміщенні він уже доглядає 50 свиноматок і, мабуть, стане одним з головних постачальників сировини для майбутнього комбінату.

— До 17 листопада, річниці заснування нашого товариства, — говорить Василь Федорович, — розраховую здати не менше ніж 10 тонн м'яса. Отже, основа для початку буде вже нинішнього року. А там через кілька місяців завершиться реконструкція і решти ферм, що до цього часу пустували. Плануємо закуповувати худобу в селян.

Ось тут і починаються для АТ відверті рогатки. Відчувши конкурентів, першим запротестувало райспоживтовариство. Мовляв, клієнтів відбивають, сільське громадське харчування збіднюють. Не до вподоби це й керівникам державних м'ясокомбінатів: вислизає з рук монополія в галузі. А людям вигідніше здавати худобу «Берегм'ясу». Бо товариство взамін зобов'язується допомогти будівельними матеріалами, товарами народного споживання (тому й підключили промислових партнерів), надавши побутові послуги.

— На початковому етапі, — каже А. Бігарі, — поставили за мету не великий прибуток, а задоволення потреб населення у м'ясній продукції. Плануємо навіть відкрити у Береговї фірмовий магазин. Причому ціни тут будуть середні між державними та кооперативними.

Великі надії покладає Андрій Андрійович на прийняття Закону про приватну власність. Створення «Берегм'яса» теж вважають проміжною станцією на переході до приватизації. У статуті АТ вже тепер оговорено: чинні в його рамках структури — з правом викупу.

Є в акціонерів і свої проблеми. Не вистачає окремих компонентів обладнання для переробних цехів комбінату, зокрема кутерів, варильних шаф, м'ясорубок. Була б валюта, могли б дещо закупити на ВДНГ у Москві. А так шукають умільців-кооператорів, які виготовляють подібне устаткування. Бракує також необхідних будівельних матеріалів для спорудження об'єкта. Вже тепер турбує акціонерів неможливість закупити для доглядачів майбутніх ферм техніку, засоби малої механізації, навіть за договірними цінами. Важко також видрукувати акції, виникають складності й через відсутність в республіці біржі цінних паперів, де ці акції можна було б реалізувати.

Микола ГОРВАТ,
власний кореспондент «Голосу України».
Закарпатська область.

Селянський щоденник

Хоч крамнички й невеличкі

У селах Уманського району поруч з магазинами споживчої кооперації з'явилися скромні крамниці під вивіскою «Турбота». На їх полицях речі, які давно вже стали горезвісним дефіцитом: білизна, шкарпетки, дитячий одяг, взуття, предмети побуту. Крім того, в них можна придбати за «колгоспними» цінами молоко, масло, олію, мед, овочі, всілякі крупи. Обслуговують в таких крамницях лише жителів села.

Стимул від «Маяка»

Середня сума компенсації у колгоспі «Маяк» Шполянського району переважає 100 карбованців, максимальна — під дві сотні. Правління господарства вирішило сплачувати компенсацію в залежності від кваліфікації колгоспника та його трудового внеску.

Встояли!

У глибинці області, Христинівському районі, жоден з 22 будинків побуту не зачинив двері під жорсткими вітрами ринку. Збитки побутовиків взяли на себе місцеві колгоспи. Отож шевці, кравці, голярі розпакували наготовлені було валізки і лишилися на селі.

Лідія ТИТАРЕНКО,
власний кореспондент «Голосу України».
Черкаська область.

І таке буває

ЯНКІ НА БУРЯКАХ?

Навесні минулого року на полях колгоспу «Червоний прапор» Сумського району з'явилися незвичні для місцевого селянства механізми. На цукрових плантаціях почали працювати фермери, не наші — американські. Через рік об'явилися і трактори іноземних марок. Про ці події розмова з головним агрономом агропромислового об'єднання «Сумське» Сергієм Головачем.

— Наприкінці 1989 року між радянською державною агрохімічною асоціацією «Агрохім» і американською агрофірмою «Монсанто» було укладено угоду про співробітництво в галузі рослинництва. В той же час на базі Сумського району створили агроцентр. А вже навесні 1990 року заокеанські партнери з'явилися на полях господарств району.

— Чому саме «Монсанто»? І наскільки ця фірма авторитетна в ділових колах?

— Ця фірма, заснована в 1901 році, є одним з найбільших у світі виробників хімікатів, пластмас, термоелектропластів, фармацевтичних препаратів і харчових компонентів. Наші нинішні партнери давно й успішно працюють на радянському ринку. Фірма не тільки продає свою продукцію в СРСР, а й проводить великомасштабні закупівлі в нашій країні, вкладає кошти в модернізацію діючих виробництв з метою підвищення якості радянської продукції та її експорту за кордон.

— Довелося спостерігати, як працюють заокеанські спеціалісти та їхня техніка. Ніби все, як у наших механізаторів, а ефект значно вищий...

— Наші механізатори у професійній підготовці американським колегам не поступаються. Це, до речі, підтвердив представник фірми Джуд Годшальк, який відзначив майстерність і кмітливість наших фахівців: «Вони все схоплюють з півслова».

А щодо віддачі цукрового поля, то тут справа не стільки в майстерності механізатора, скільки в його технічному оснащенні. Ви бачили їхні трактори. Швидкість, легкість — не трактор, а спортивний літак: за два робочих дні два агрегати обробляють до 370 гектарів посівів цукрових буряків. Вони мають повний набір пристосувань для внесення в грунт гербіцидів. Техніка начинена надчутливою електронікою. Якщо в програму закладається необхідна кількість тих же пестицидів чи гербіцидів, то можна бути впевненим, що жоден зайвий грам хімікату в грунт не потрапить. Принагідно зауважити, що американці запропонували нам екологічно чисту технологію.

— Яку ж мету ставлять перед собою фірмачі, взявшись вирощувати цукристі на сумських полях?

— Насамперед істотно збільшити віддачу землі з мінімальними затратами праці та матеріально-технічних ресурсів. Головні агротехнічні операції в них — це сівба та збирання врожаю. Решту — розпушування грунту, формування густоти насаджень тощо — виконувати немає потреби. Звісно, досягти цього можна тільки за умов суворого дотримання технології і ювелірної майстерності. Потрібне також високоякісне насіння, ефективні хімічні препарати. Все це американські спеціалісти гарантують. Приклад минулого року — жодна з полільниць на рядки не виходила.

— Які ж конкретні результати вашого партнерства? Яку вигоду має фірма «Монсанто»?

— Згідно з контрактом заокеанські фахівці торік працювали на 3410 гектарах. За допомогою техніки, яку поставила фірма і «Агрохім», вдалося знизити витрати пестицидів на 25 відсотків, отримати додатково близько 22 тисяч тонн цукрової сировини. Загальна вартість додатку врожаю, вирощеного американськими партнерами, склала понад 1 мільйон 140 тисяч карбованців. Отже, вигода співробітництва очевидна. Тож ми вирішили розширити його. В нинішньому році площі, де працюватимуть спеціалісти з «Монсанто» розширяться до 95 тисяч гектарів. А на друге запитання представники фірми відповідають так: «Якщо ми тут працюємо — виходить нам вигідно».

О. ДЕРЕВ'ЯНЕНКО.
Сумська область.

ВІДЕОМАГНІТОФОН ЗА БИЧКА

Хто скуштував селянської долі! — знає, скільки кормів, праці і здоров'я треба вкласти, щоб стало телятко «товарним», вгодованим бичком. Тільки ж чомусь коштує той солоний селянський піт копійки. Напевне, бичок теж ще не «товар»! От ковбаса з нього, що раз на квартал у «Сільмаг» привезуть,— от «товар»! Від ціни аж дух сперло! Кажуть, на нові економічні стосунки переходимо. То чому б і селянам не спробувати! На бартерних, так би мовити, умовах. Нехай не на «відик», а хоча б на маленький телевізор хто й погодиться...

Фото Сергія КОВАЛЬЧУКА.

«ПОЛЕ ЧУДЕС» ДЛЯ СУПЕРДОЯРОК

Торік 29 доярок Запорізької області надоїли по п'ять тисяч кілограмів молока від корови. За доброю традицією обком компартії спільно з облагропромом і обкомом профспілки працівників агропромислового комплексу зібрали їх у Мелітополі на почесті.

Зовні все було в ажурі: подарунки, артисти... На апаратне «поле чудес» потрапили 11 доярок. Ніну Кучменко з Української дослідної станції олійних культур привезли в Мелітополь самоскидом. Для такої справи, як кажуть, і транспорту не шкода.

Антон ЯВОРСЬКИЙ.
Запорізька область.

Експрес-новини

Керівники країн Заходу обговорюють питання допомоги Радянському Союзу в світлі майбутньої зустрічі «сімки» в Лондоні. Держсекретар США Бейкер з цього приводу висловився за надання СРСР особливого статусу в Міжнародному валютному фонді і запевнив, що поки не існує якоїсь конкретної програми допомоги Радянському Союзу.

* * *

Командуючий військово-повітряними силами Югославії на території Словенії Боїч заявив, що при спробі нападу на югославські федеральні підрозділи словенські бойовики будуть знищені. У свою чергу, уряд Словенії висловив тривогу у зв'язку з провокуванням сутичок з боку солдатів федеральних військ.

* * *

Керівництво КНР закликало західні країни подати Китаю допомогу на суму 250 мільйонів доларів у зв'язку з повінню.

* * *

Рада Безпеки ООН знову відклала розгляд питання щодо ядерних об'єктів Іраку.

* * *

У Вашингтоні відбулася зустріч між міністром закордонних справ СРСР Бессмертних і держсекретарем США Бейкером. Очікується, що переговори вплинуть на конкретизацію строків зустрічі на найвищому рівні. У програмі переговорів — бесіда Бессмертних з президентом США Бушем.

* * *

У Брюсселі почалося засідання експертів західних країн з питань енергетики. Серед інших проблем буде розглянуто питання подання технічної допомоги болгарській атомній електростанції в місті Козлодуй.

* * *

В американському сенаті розпочалося слухання ратифікації угоди з питання скорочення військ і озброєнь в Європі.

Актуальне інтерв'ю

ПРАГНУЧИ СВОБОДИ, ЗАМКІВ НЕ ВІШАЮТЬ

Довжелезні черги біля кас на міжнародні рейси та органів внутрішніх справ — за паспортами, доводять, що питання свободи пересування в межах земної цивілізації ще стоїть на «порядку денному» в шостій частині світу. Зняти напруженість у середовищі бажаючих «волі» прагнула й Верховна Рада Союзу РСР, яка після довготривалого обговорення прийняла Закон про виїзд і в'їзд. Яким чином він буде втілюватися в життя, ми попросили розповісти начальника консульського відділу Міністерства закордонних справ України Віктора Андрійовича КИРИКА.

— З прийняттям Закону виникне зовсім нова ситуація. Прокоментуйте її, будь ласка.

— Ця проблема давно вже була у всіх на устах і чекала свого вирішення. 20 травня 1991 року відповідний Закон прийнято Верховною Радою СРСР. Основні зміни, що стосуються теперішнього стану справ, належать до першої статті Закону, в якій йдеться, що «кожний громадянин СРСР має право виїжджати з СРСР і в'їжджати в СРСР». Всі інші пункти і розділи розкривають процедуру втілення в життя цього основного принципу. Нас довгий час критикували за те, що в колишньому законодавстві були відбиті не всі норми міжнародних угод, учасниками яких є Союз РСР та Україна. Нині усі вони враховані.

Та одна справа декларувати їх, інша — виконати. З цього приводу виникає маса запитань. Адже можна людині дати закордонний паспорт, а вона не зможе його використати. Отож, до першого січня, коли Закон ввійде в силу, потрібно розробити цілий ряд законодавчих актів, які б забезпечували його дію. Адже істотно впливатиме на ситуацію проблема матеріального забезпечення Закону, поетапність його введення.

— В зарубіжній пресі дедалі частіше лунають голоси на підтримку рішення про візові обмеження для громадян Союзу РСР...

— Як відомо, протягом останніх років досить активно обговорюється проблема так званої навали з СРСР. Будемо відверті: ця проблема — одна з основних, яка обмежуватиме виїзд з нашої країни. Адже більшість європейських держав уже прийняла ряд законодавчих актів, які «дозуватимуть» в'їзд до них. Особливо це стосується тих громадян, хто хоче поїхати за кордон працювати.

Але, з другого боку, цей візовий механізм дуже чітко регулюватиме всі проблеми. І якщо ми до 1993 року не підпишемо угоди про безвізовий в'їзд, то варто мати на увазі, що зарубіжні країни «не розкриють навстіж двері» для наших громадян.

— Подейкують про майбутню заміну паспортів та підвищення державного податку за них. Тож на що сподіватися?

— Протягом найближчого часу і до моменту введення Закону в дію справді потрібно поміняти паспорти. Для приватних поїздок їх видаватимуть органи внутрішніх справ. Що стосується дипломатичних і службових паспортів, то ними й надалі займатиметься консульський відділ Міністерства закордонних справ України. Звичайно, це потребуватиме більших зусиль, забезпечення великої кількості нових бланків, виникне кадрова проблема. Але окрім всього іншого, ми йдемо на це тому, що того вимагає час. Адже теперішній паспорт не є «читабельним» для ЕОМ, які використовуються у всьому світі для паспортного контролю, а, отже, є потреба зробити його відповідно до зразка — за міжнародними правилами і стандартами. Звичайно, при обміні паспорта сплачуватиметься нова сума державного мита. Остаточно про неї буде повідомлено через деякий час, бо поки що вона не визначена.

— Чи потрібно буде при в'їзді до іноземної держави засвідчувати свій фінансовий стан?

— Такі заходи вже практикуються, зокрема в Югославії. При відвіданні СФРЮ потрібно пред'явити 200 доларів, що гарантує забезпеченість іноземця на території цієї країни. Активно обговорюють можливість такого запобіжного заходу й інші європейські країни. Я думаю, все стане на свої місця тоді, коли карбованець буде конвертований, як обіцяє прем'єр Павлов, — у країні зросте кількість валюти і її зможе купити кожний бажаючий.

— Чи матимуть можливість українці виїжджати за кордон на роботу і заробляти вже там валюту?

— Поки що наше законодавство не дозволяє виїжджати за межі країни з метою працевлаштування. В цьому питанні є деякі винятки. Але щодо ситуації, як виникне після 1 січня 1993 року, — то все залежатиме від держав, до яких людина хоче поїхати на заробітки. Але хочу вас запевнити, що квота на в'їзд щороку зменшуватиметься...

— Яким чином Закон про в'їзд і виїзд сприятиме розбудові української державності?

— Все залежатиме від того, як він втілюватиметься в життя і при цьому вирішуватиметься комплекс інших питань. Але можна сказати вже, що нашій республіці він обійдеться в чималу суму. Україна лежить на перехресті шляхів між Сходом і Заходом, тому кількість людей, що будуть пересікати її територію, зростатиме. Республіка, на мою думку, має бути зацікавлена у розбудові всієї інфраструктури, яка стосується цього. Тому життя нас змушує дедалі ширше відкривати двері — ніякі замки нам добробуту не створять. Отож, чим швидше вживемо відповідних заходів для нормального спілкування з світом, тим більше буде з цього користі Україні.

— Щиро вдячний за розмову.

Інтерв'ю провів Тарас ПЕТРІВ.

Наш прес-клуб

ОЧИМА ЗАРУБІЖНИХ КОЛЕГ

Є одна суттєва причина, яка примушує Захід задуматися перед тим, як надати економічну допомогу Радянському Союзу, — його військові витрати. Навіть у той час, коли Москва прагне одержати мільярдні кошти, вона утримує одну з найбільших армій у світі і продовжує виділяти значну частку свого національного продукту на оборону, модернізує свої ядерні сили. Тому міністр оборони США Чейні вважає, що умовою надання грошей повинно бути скорочення озброєнь.

Питання бюджету не викликає таких хвилювань, як проблема військової сили, бо СРСР скорочує витрати на озброєння. Основна проблема в тому, що Радянський Союз і далі володіє ядерним арсеналом, здатним знищити США.

«Нью-Йорк таймс» (США).

* * *

У зв'язку з переконливою перемогою Бориса Єльцина президент СРСР з метою врятування своєї політичної кар'єри планує усунути з уряду комуністів — прихильників жорсткої лінії. Помічники Михайла Горбачова заявили, що результати виборів запевнили радянського лідера в необхідності знову розпочати радикальні реформи, які колись принесли йому славу.

«Санді таймс» (Великобританія).

* * *

Колишній двосторонній договір між Болгарією і СРСР не буде подовжено. Найближчим часом представники двох країн виступлять із спільною декларацією щодо цього. Одночасно буде тривати робота над новим двостороннім договором, який врахував би реалії сьогодення.

«Земеделско знаме» (Болгарія).

* * *

Радянські політичні кола почали мужніти — це дало можливість зрозуміти Заходу, що альтернативи демократії в Радянському Союзі немає. Треба чекати чи то успіху, чи то провалу. Але комунізму в СРСР вже немає і неможливо повернутися до того, чого вже не існує.

«Експансьон» (Франція).

* * *

Своїм «так!» німецькому об'єднанню Горбачов здобув право на добросусідство і особливе розуміння радянських труднощів. ФРН максимально буде прагнути допомоги СРСР, виходячи із своїх економічних можливостей. Коль і Геншер є найкращими адвокатами Горбачова на Заході.

«Берлінер моргенпост» (ФРН).

Погляд

БІЗНЕС В ІМ'Я ПРОГРЕСУ

Під такою назвою відбулася міжнародна виставка «Аероспейс-91». Вона проходила у японському місті Тіба. Провідні світові фірми репрезентували новинки у галузі новітніх технологій літакобудування і виробництва космічної техніки. За попередніми підрахунками, світові розробки у даних галузях складають суму в 10 мільярдів доларів. Виставка здобула схвальні відгуки спеціалістів. Напевне, час і вітчизняним підприємствам, які працюють над новітніми космічними технологіями, навчитися заробляти на цьому гроші, а не тримати винаходи «під сукном».

Фото ТАРС.

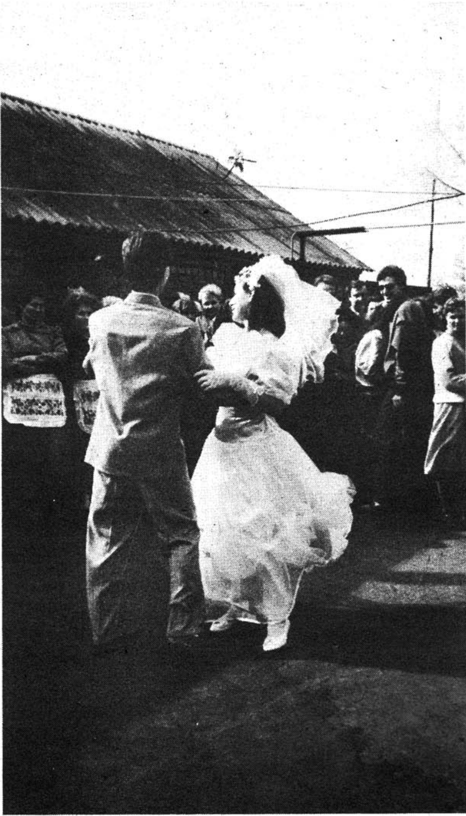
Інформ-шоу

КРАЩЕ РАНІШЕ Й ОДИН РАЗ І НАЗАВЖДИ

Кредит на суму 100 тисяч леїв (близько 10 тисяч карбованців) зможуть одержати тепер молоді шлюбні пари в Румунії протягом року після одруження. Для цього необхідні лише дві умови: вік кожного з них не повинен перевищувати 25 років і вступати в шлюб вони повинні вперше. При цьому також враховується постійна зайнятість одного з подружжя або право на володіння земельною ділянкою (в сільській місцевості) як гарантія виплати процентів за кредит, який надається на строк до 10 років, а щомісячна сума процентів залежить від їх зарплати.

ВІДМИВАТИ ЗОЛОТО!

Уряд Індії вирішив продати за кордон 20 тонн золота вартістю 240 мільйонів доларів, конфіскованого в контрабандистів. При цьому золотий запас країни лишається недоторканим. Вважається, що золото, яке лежить без використання у сейфі, не сприяє розвиткові країни. Рішення щодо продажу цього дорогоцінного металу свідчить про глибину кризи, яка вразила індійську економіку.

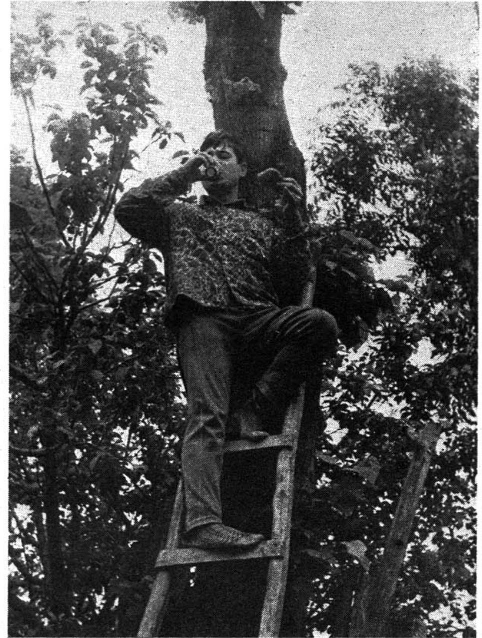

(Закінчення.
Початок на 1-й сторінці)

Отже, це — робота посеред розбурханої стихії, в екстремальних умовах. На весіллі «погуляти» — зовсім не означає «прогуляти». Це все одно, якби вам запропонували погасити пожежу, але — з однією обов'язковою умовою: гасити треба легко і весело.

Цього нелегкого мистецтва ніде не навчають.

Але майстри — знаходяться. Вони якось уміють відчувати регламент, розбиратись у численних процедурних тонкощах, формулювати ділові пропозиції, нічого не забувати, вчасно надавати слово тому, хто без нього не може...

ПРОФЕСІЙНЕ ВЕСІЛЛЯ

І це — тільки те, що в усіх на виду.

А ще ж існує, так би мовити, весільний апарат, що вимагає великої організаційної роботи...

Спробуй тут не забюрократизуватися!

Як правило — не забюрократизовуються.

А головне — роблять роботу й приймають рішення раз і назавжди.

Усім би так.

Фото Сергія КОВАЛЬЧУКА.

«НЕСТАТКАМИ НЕ ПАСУЄ ХВАЛИТИСЬ»

Буковинські Вашківці, що над Черемошем, а найперше — Гнатишин кут — за останній місяць перемили язиками кості, мабуть, не лише своєму землякові, голові Чернівецької обласної Ради народних депутатів Іванові Гнатишину, що їздив у Канаду на запрошення мера Саскатуна пана Дейдея, але й усім — до п'ятого коліна — предкам отих Гнатишиних, які дали світові теперішнього генерал-губернатора Канади Рамона Гнатишина.

Уперше в історії України одна з її областей — Чернівецька — підписала угоду про співробітництво з канадською провінцією.

— Отже, Іване Миколайовичу, вам, очевидно, непогано почувалося в діловій Канаді. І, мабуть, не лише завдяки однофамільству з Рамоном Гнатишиним.

— Звичайно, ні. (Гнатишин сміється). Хоча це також допомагало в дечому.

А взагалі наша буковинська делегація їздила підписувати угоду про співробітництво міст Чернівців і Саскатуна і на запрошення мера Саскатуна пана Дейдея взяла участь у фестивалі «Весна-91». Після тривалої розмови з прем'єром провінції паном Девайном ми знайшли спільну мову й вийшли вже на підписання офіційного документа. (Текст Угоди подається. — **Прим. ред.**).

Без перебільшення — підписання Угоди з провінцією Саскачеван — це історичний крок не лише для Буковини. Адже спершу йшлося лише про дружні стосунки між містами. Нам посприяв ще й суто політичний аспект. Там готуються до виборів нового прем'єра провінції. Найбільший рейтинг серед кандидатів має українець за походженням Романов. Я з ним також зустрівся для ділової розмови.

— А чи мав зустріч «губернатор» Буковини Іван Гнатишин з генерал-губернатором Канади Рамоном Гнатишиним? Чи знайшов товариш Гнатишин спільну мову з паном Гнатишиним?

— Зустріч я мав. І відповідний обмін думками — як це могло бути у намісника королеви зі мною.

Але його предквіщина — мої рідні Вашківці. Тож він поставився до мене досить прихильно. Ми мали приємну нагоду подарувати генерал-губернаторові фільм про Буковину, про Вашківці і Гнатишин кут, де мешкала прародина нинішнього генерал-губернатора. Напередодні свого від'їзду ми тут узяли інтерв'ю у деяких його родичів, узяли землі з Анниної святої гори — і все це повезли до Канади.

Я передав генерал-губернаторові вітання. Ми говорили про Буковину, про край, про мою роботу. Не приховую: я прагнув якось заохотити канадців до співучасті в подоланні наших бід, пов'язаних з Чорнобилем, алопецією... Але я не хотів бути прохачем і заробляти політичний капітал на одноразових шприцах... Звісно, нестатками не пасує чванитись, але й ходити по світу з простягнутою рукою... Ми ж не каліки, зрештою...

Я запропонував і дістав згоду, щоб до сторіччя українських поселень у Канаді відкрити у Вашківцях пам'ятні знаки і про родину Гнатишиних. Ось, бачите, маю вже й деякі експонати, привезені з-за океану.

Коли ми долучимо ім'я видатного державного діяча до інших знаних імен з цього району — це й нам робитиме честь.

— Іване Миколайовичу, даруйте за наступне запитання, але як з пісні слів не викинеш, так не позбудешся розмов людей на вулицях, у чергах тощо. Так ось люди кажуть: ну, їздить начальство по америках, канадах і ще бозна-де, а що ми від того матимемо?

— Ну, по-перше, в діловому світі будь-які проблеми не розв'язуються похапцем. Це ми звикли брати криком та тиском, знайомством. А там роками може тривати вивчення питання і аж тоді — розв'язка. Зате, коли вони, скажімо, прокладуть дорогу, через рік її не доведеться розривати, щоб провести комунікації. А тут, ви ж розумієте, справа пов'язана з вкладом капіталу — мова йде про власний капітал, то хто ж буде поспішати?! Так наші документи про відкриття офісу у Чернівцях для фірм «Невпост» і «Трайдент корпорейшн» вивчалися тиждень і були підписані буквально в машині перед самісіньким моїм відльотом.

Так що на нинішньому етапі більше важить політичний аспект підписання Угоди. Це уперше на Україні. Тепер наші люди можуть офіційно звертатися до будь-яких фірм, компаній, організацій про взаємообмін. Студенти, бізнесмени, фермери, школярі... Це все тепер можна. До родичів, зрештою, стане простіше їздити.

Восени на форумі «Букова віть» будуть спеціалісти, які залишаться на два тижні для навчання наших людей. Ми тепер матимемо змогу посилати туди не начальників, щоб вони проїхалися «по канадах», а безпосередньо фахівців сільського господарства, промисловості, торгівлі чи бізнесу. Угода — документ загальний, але на його основі розроблятимуться більш конкретні речі, серед яких і прибуткові. Цей документ дає право розширювати двосторонні зв'язки стільки, скільки можна і хто як зуміє. Щодо культурних зв'язків, то тут простіше: обмін професійними й самодіяльними колективами, представниками творчої інтелігенції — бодай подивитися, як люди шанують себе, свій родовід, традиції... Це теж повчально. Може, й у нас прокинеться ота жилка самошанування й самоповаги...

Тепер на підставі підписаних міжнародних документів виконком звертатиметься до Українського уряду про надання Чернівецькій області статусу зони найбільшого сприяння в зовнішньоекономічній діяльності. Це те, чого ми добивалися.

— Іване Миколайовичу, мабуть, Захід іде на контакт з нами не лише з політичних міркувань...

— Безумовно, хоч де обходиться без політики... Там люди рахують кожен цент. І в діловому світі нічого не буває необдуманим. Коли складали Угоду, кожне слово обговорювали детально... Створення, скажімо, спільних підприємств дасть змогу реалізувати нашу продукцію в Європі. Ми для цього маємо міжнародні лінії зв'язку та транспорту. А прибутки поділимо відповідно до вкладених капіталів.

— Яка це може бути продукція?

— Будь-яка, починаючи з використання мінеральних джерел. Ми ж це маємо! Склянка води, скажімо, там коштує 25—30 центів. Це звичайна, навіть не мінеральна вода.

Франція, до речі, досить успішно займається таким бізнесом.

Друге — це розвиток міжнародного туризму. Це основа з основ. Адже всі держави будують свою економіку й на туризмі. Знову ж таки маємо все. Необхідно лише створити інфраструктуру: готелі, мотелі, приватні крамниці, підприємства побуту тощо. Тут вони теж зацікавилися. Адже наша печера «Попелюшка», як показують дослідження, за своїми цілющими властивостями входить до трійки подібних, що є у світі. Це — панацея для астматиків та інших хворих. Але що? Сьогодні — це просто стокілометровий тунель, де нічого нема. Отже, ходимо по золоту, не підбираючи його. Хто нам може допомогти? Той, хто вже подолав цей шлях. Але без залучення іноземних інвестицій ми не подужаємо всіх своїх проблем. Структура ж нашої промисловості така, що від експорту ми не виживемо. А хочеться створити людям умови, гідні нормального життя. Знаєте, наскільки вражаючими, настільки ж і гіркими є почуття від побаченого там, бо наші люди заслуговують жити не гірше, ніж живуть за океаном.

У промисловості канадську сторону зацікавили виробничі площі, які в нас практично не використовуються.

А сільське господарство? Ми десь відсотків тридцять продукції від переробки молока відвозимо назад у колгоспи й годуємо свиней. А коли була б у нас сучасна технологія переробки знежиреної продукції, фруктів та інше, ми давали б розфасовані продукти малими порціями. Що, у нас нема ягід, фруктів, щоб робити так, як світ робить?

— Іване Миколайовичу, але все те, про що ви розказали, потребує величезних коштів. І наших також. Де ми їх будемо брати?

— А знаєте, особливих проблем я тут не бачу. Перші кроки до ринку показують: мале підприємство чи асоціація, чи якась інша ринкова структура вирішує питання швидше, ніж ми,— вся ця громіздка централізована система, в якій, як на кухні безладної господині, ніколи ні в чому немає порядку. Такі підприємства гнучкіші, а централізм призвів до такої плутанини... У нас створено близько 50 нових ринкових структур, створена нова універсальна біржа, яка торгуватиме фондами і товарами. З часом, думаю, буде біржа житла. Звичайно, до всього цього ми підходимо обережно, не забуваючи, що в нас 220 тисяч пенсіонерів, маса малозабезпечених сімей. То, безперечно, 20 відсотків людей забезпечуватимуться житлом безплатно. Ринок не має альтернативи, тому ми мусимо розумно, але цілеспрямовано підкоритися його законам.

З бюджету, скажімо, ми не можемо профінансувати те саме житлове будівництво. А люди мають гроші. У міській Раді, скажімо, лежать 300 заяв на придбання житла, бажаючі не дивляться на ціну. Так що для співробітництва на рівні держави і ресурси знайдуться, і вся решта, бо воно буде пріоритетним, буде зацікавленість усіх. Навіть того ж робітника, який частину зарплати зможе заробляти у валюті, і нормально заробляти. Адже це вже однозначно: система покалічила людей. Я порівнював, як працюють тамтешні фермери і буковинські селяни. Тяжка праця і в тих, і в тих. Але результати... доходи... Що й казати...

— Ви обмовилися про пана Івасиківа, який уже був на Буковині. Ви там теж мали з ним справу?

— Ми домовилися, що продамо громадянинові Канади, президентові фірми «Трайдент корпорейшн» Мирославу Івасиківу будинок вартістю 50—80 тисяч доларів для подальшого використання під офіс фірми. Однак, з огляду на наші сьогоднішні укази про валютні операції, я відмовився від перерахування їх на область, тому що від цієї суми нам мало що залишиться. Ми обумовили, що через два місяці після позитивного вирішення питання облвиконкомом президент фірми зобов'язаний передати нам медичне устаткування на цю ж суму. Це буде ультразвуковий діагностичний апарат, який дає повну діагностику усіх внутрішніх органів.

— А що пан Івасиків робитиме в Чернівцях?

— Ми підписали угоду про передачу його фірмі в Чернівцях півгектара землі під житлове будівництво. Це буде швидкісний спосіб будівництва. За два місяці виростає двоповерховий котедж з гаражем, з усіма комунікаціями. Будуватиме колектив Березовського зі Сторожинця. Йдеться про те, що пан Івасиків шукає в діаспорі тих, хто має змогу заплатити твердою валютою за придбання цього будинку для родичів, що мешкають в області.

Світ розвивається за своїми законами. Отже, ми повинні думати про співробітництво, про налагодження нормальних економічних зв'язків. Нам пора позбуватися комплексу, що ми нижчі, гірші, пора перестати думати, що у великий світ ми можемо йти лише зі своїм бідацтвом. Так, поки що гонорувати нічим, але, як у народі кажуть, дасть Бог, і ми заживемо, як люди.

Інтерв'ю вела Марія МАТІОС.

Чернівці.

ЛИСТ ПРО НАМІРИ

У сприянні тіснішим культурним зв'язкам та економічній співпраці між провінцією Саскачеван (Канада) та Чернівецькою областю (Україна).

На відзначення століття українського поселення в Канаді та внеску українців у розвиток провінції Саскачеван прем'єр Грент Девайн, провінція Саскачеван (Канада) та голова виконкому Чернівецької обласної Ради народних депутатів Іван Гнатишин, Чернівецька область (Україна) укладають Угоду про сприяння міцним культурним зв'язкам та економічній співпраці між провінцією — областю.

На фото: (зліва направо) генерал-губернатор Канади Рамон Гнатишин і голова Чернівецької обласної Ради народних депутатів Іван Гнатишин.

Провінція Саскачеван та Чернівецька область мають довготривалі зв'язки в галузі освіти, започаткувавши 1977 року Програму обміну студентами та викладачами між Саскачеванським і Чернівецьким університетами.

Нещодавно, 1990 року, провінція Саскачеван підписала двосторонню Угоду в галузі освіти з Україною, і активно розвиває Програму обміну досвідом з Україною.

В Угоді про побратимство, підписаній раніше цього тижня, міська рада Саскатуна та міська рада Чернівців висловили бажання сприяти взаєморозумінню, економічному розвиткові й торгівлі, а також широкому обміну в галузі науки й техніки, освіти й культури.

Для надання допомоги у процесі перебудови і модернізації економіки Чернівецької області уряд Саскачевану зобов'язується сприяти обміну економічним, діловим та технічним досвідом через проведення курсів підвищення фахової кваліфікації, а також семінарів з торгівлі, управління й комерційної діяльності.

Для сприяння взаємовигідним економічним зв'язкам уряд Саскачевану надаватиме допомогу в заснуванні спільних підприємств саскачеванськими підприємствами й різними кооперативами, фірмами та підприємствами Чернівецької області. Майбутня технічна співпраця включатиме серед багатьох інших галузей сільське господарство, харчову промисловість, медичну технологію, видобування природних ресурсів і телекомунікацію.

Уряди провінції Саскачеван і Чернівецької області укладають Угоду і зобов'язуються швидко втілювати, розвивати і зміцнювати зв'язки між провінцією — областю.

Грент ДЕВАЙН,
прем'єр, провінція Саскачеван, Канада.

Іван ГНАТИШИН,
голова виконкому Чернівецької обласної Ради народних депутатів, Чернівецька область, Україна.

В ЯКІЙ ЗОНІ МИ ЖИВЕМО?

Обговорюємо проект Закону Української РСР «Про охорону навколишнього природного середовища»

Постановою Верховної Ради УРСР від 1 серпня 1990 року територія України проголошена зоною екологічного лиха. Маються на увазі не тільки зони, що постраждали у зв'язку з чорнобильською катастрофою, а й становище в інших регіонах республіки, де внаслідок інтенсивного забруднення природного середовища виявлено негативні зміни за різними показниками, насамперед за станом здоров'я населення.

Цілком зрозуміло, що таке визнання потребує швидкої розробки і здійснення комплексу заходів щодо оздоровлення навколишнього середовища: законодавчих, економічних, технологічних, технічних, організаційних та інших дійових зусиль.

Одним з конкретних кроків у цьому напрямі є проект Закону Української РСР «Про охорону навколишнього природного середовища», опублікований у пресі для всенародного обговорення і переданий на розгляд Верховної Ради УРСР.

Як зазначається в статті 2 проекту Закону, він має бути базовим для розробки інших законодавчих актів у галузі охорони природного середовища, тобто основою для нової галузі права — екологічного, яке змогло б забезпечити для кожного громадянина Української РСР безпечне для життя та здоров'я навколишнє природне середовище.

Зупинюся на питанні про зону екологічного лиха. Вона, на мою думку, має принаймні два аспекти. Перший — теоретичний, пов'язаний зі статусом такої зони. Що це таке? Які критерії мають її визначати?

У проекті Закону термін «зона екологічного лиха» не вживається. В розділі XIII говориться про зони надзвичайних екологічних ситуацій як обмежені території з певними ознаками. У статті 56 вони визначаються як «території, де внаслідок діяльності людини або руйнівного впливу стихійних сил природи виникли тривалі або незворотні зміни в навколишньому середовищі, що призвели до неможливості проживання на них населення і ведення господарської діяльності».

Отже, якщо територія України — зона екологічного лиха, то зони надзвичайних екологічних ситуацій — це території, де таке лихо виявлене більшою або навіть максимальною мірою.

З даним тлумаченням можна погодитися за умови, що навколишнє середовище не буде шкідливе для життя і здоров'я. Однак формулювання статті 56 проекту Закону цього не гарантує. Виходячи з нього статус зони надзвичайної екологічної ситуації можуть одержати території, де є фізіологічно неможливим проживання населення внаслідок стихійних явищ або технологічних аварій.

Якщо згадати, що в Законі «Про статус зон, що постраждали внаслідок чорнобильської катастрофи», зонами екологічного лиха визнано території, де допускається можливість проживання населення і ведення господарської діяльності, то стає очевидною недостатність наведеного в статті 56 визначення.

Слід також зауважити, що існує певна суперечність між статтями 56 і 42 проекту Закону. Якщо в першій йдеться про неможливість проживання на територіях, визнаних зонами надзвичайних екологічних ситуацій, то в другій говориться про компенсації, пільги і переваги для громадян за умови їх постійного чи тимчасового перебування на них.

Вказані розбіжності можна усунути шляхом комплексної оцінки стану навколишнього природного середовища за об'єктивними критеріями (забруднення атмосферного повітря, водоймищ, грунту, значне зменшення рослинних, тваринних та інших природних ресурсів, стан здоров'я населення). Достовірні зміни цих критеріїв мають бути ознаками зони екологічного лиха і відповідати суті вищезгаданої постанови Верховної Ради УРСР.

Що ж до статусу такої зони, то вважаю, що базовою ознакою має бути стан здоров'я населення (народжуваність, смертність, захворюваність та інше). Необхідність такого підходу випливає з наявних ознак негативного впливу забрудненого природного середовища на здоров'я людей.

Протягом останніх років серед жителів Донбасу і Придніпров'я, особливо дітей, помітно зросла захворюваність. Зокрема, в місті Маріуполі захворюваність злоякісними пухлинами зросла в 5,6 раза, органів дихання — у 8, а хвороби крові — у 12 разів. Збільшилася кількість передчасних переривань вагітності, множинних вад у новонароджених (20 із 1000 новонароджених). Згідно з результатами досліджень, проведених співробітниками лабораторії генетичних досліджень Міністерства охорони здоров'я УРСР, це є наслідком інтенсивного забруднення навколишнього середовища (перш за все атмосферного повітря) хімічними речовинами, які викидаються головним чином металургійними підприємствами. Фахівці встановили, що в атмосферу міста потрапляють понад 50 шкідливих речовин, з яких 18 мають виражений мутагенний вплив, інтенсивність дії забрудненого атмосферного повітря еквівалентна потужності дози іонізуючого випромінювання в 180 бер за 30 років. Фахівці вважають, що негативний вплив такого середовища буде позначатися ще принаймні на двох-трьох поколіннях.

Аналогічними є дані щодо негативного впливу навколишнього середовища на стан здоров'я населення по Запоріжжю, Дніпродзержинську, Донецьку, Лисичанську, Рубіжному та інших містах. Їх, на мою думку, слід визнати зонами надзвичайної екологічної ситуації.

Виходячи з цього пропоную статтю 56 проекту Закону викласти в такій редакції: «Зонами надзвичайної екологічної ситуації оголошуються території, де внаслідок діяльності людини або руйнівного впливу стихійних сил природи виникли тривалі або незворотні зміни в навколишньому середовищі, що негативно вплинули на стан здоров'я населення або зумовили неможливість його проживання і ведення господарської діяльності».

Другий аспект — практичний. У статті 12 передбачено, що надання статусу зон надзвичайної екологічної ситуації є компетенцією Верховної Ради, але не вказано механізму реалізації цього положення.

Цілком зрозуміло, що перш за все має бути розроблено Закон про статус такої зони, визначено її ознаки і порядок проголошення.

Вважаю, що ці питання має вирішувати Комітет (чи Комісія) Верховної Ради УРСР з надзвичайних ситуацій за поданням місцевих Рад народних депутатів і наступним затвердженням його рішень Верховною Радою. Підставою для розгляду цього питання має бути детальна кваліфікована медична та екологічна експертиза відповідно до Закону про статус зон надзвичайних екологічних ситуацій. Необхідність такого органу випливає зі змін, що відбулися в структурі уряду республіки. Утворення Міністерства природокористування й охорони навколишнього середовища УРСР виключає утворення передбаченого проектом Закону Державного комітету з екології і раціонального природокористування. Отже, виникло питання про орган, який має здійснювати державний контроль у галузі охорони природного середовища. Вважаю, що й цю функцію має здійснювати Комітет Верховної Ради. Його можна було б створити на базі Національної комісії з радіаційного захисту населення, відповідно розширивши її склад і повноваження.

Важливе, складне й делікатне питання пов'язане з реалізацією статті 42, де йдеться про пільги, компенсації і переваги для громадян, які перебувають у зонах надзвичайних екологічних ситуацій. Це питання, на жаль, не вирішене.

У зв'язку з цим доцільно згадати, що металурги Маріуполя, підтримані місцевими органами влади і громадськими організаціями міста, майже два роки марно просять (?!) у союзного і республіканського урядів дозволу на реалізацію п'яти відсотків виробленої продукції для здійснення заходів по оздоровленню навколишнього середовища.

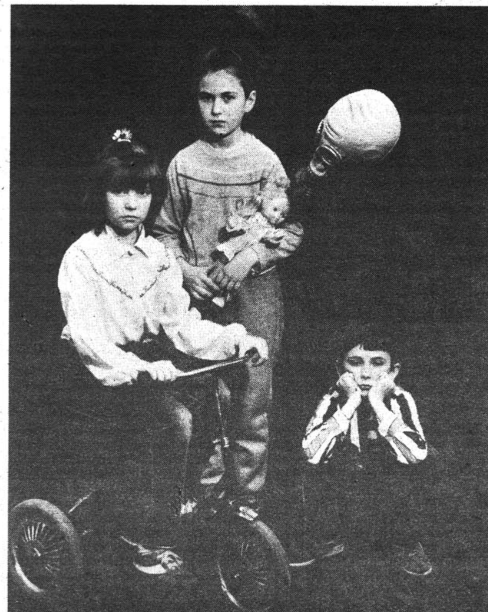
Усе це свідчить про необхідність подальшого вивчення цього важливого соціального питання і прийняття відповідних рішень, адже йдеться про найдорожче, що є в людини — її здоров'я і життя, а також про майбутнє її нащадків.

Борис ЗАДОРОЖНИЙ,
народний депутат Української РСР, кандидат медичних наук.

Гонорар за статтю прошу перерахувати на рахунок № 000700921 МФО 805119. Телерадіомарафон «Дзвони Чорнобиля».

ЯКЩО ТЕРИТОРІЯ УКРАЇНИ — ЗОНА ЕКОЛОГІЧНОГО ЛИХА, ТО ЗОНИ НАДЗВИЧАЙНИХ ЕКОЛОГІЧНИХ СИТУАЦІЙ — ЦЕ ТЕРИТОРІЇ, ДЕ ТАКЕ ЛИХО ВИЯВЛЕНЕ БІЛЬШОЮ АБО НАВІТЬ МАКСИМАЛЬНОЮ МІРОЮ.

Фото Вячеслава ПУШКАРЬОВА.

НОВИЙ МІНІСТР РАДИТЬСЯ

Новий член Кабінету міністрів республіки — міністр охорони навколишнього природного середовища УРСР Ю. Щербак почав свою роботу із зустрічі з колективами спеціалістів кожного управління природоохоронного органу, наради керівників обласних підрозділів. Головна тема розмови — розробка і створення нового функціонального розподілу обов'язків, дійової структури міністерства. Передбачається оптимальна схема його взаємодії з місцевими Радами, міністерствами, відомствами, підприємствами, асоціаціями, перехід у юрисдикцію України союзних підприємств і організацій, розташованих на території республіки.

Передбачено створити підрозділи, які здійснюватимуть стратегічну роботу в галузі природокористування: розробка комплексних екологічних програм рятування й захисту природи і народу України, екологічно обгрунтованих нормативів використання природних ресурсів, здійснення моніторингу навколишнього середовища на базі сучасного обладнання й апаратури, комп'ютерної техніки. Має бути і ефективна експертна служба, яка поставить заслін руйнівним проектам, а також створена власна юридична служба по захисту усього природного комплексу.

Анатолій АНДРІЄНКО.

Михайлина ЗАПОРОЖЕЦЬ

Богдан Хмель

НОВИМ ЕТАПОМ ВІЙСЬКОВОЇ ІСТОРІЇ УКРАЇНИ ПІСЛЯ ЗАПОРОЗЬКОГО ВІЙСЬКА СТАЛА НАЦІОНАЛЬНО-ВИЗВОЛЬНА ВІЙНА УКРАЇНСЬКОГО НАРОДУ ПРОТИ ПАНУВАННЯ ШЛЯХЕТСЬКОЇ ПОЛЬЩІ 1648—1654 РОКІВ. ЇЇ ОЧОЛИВ ВИДАТНИЙ ДЕРЖАВНИЙ ДІЯЧ І ПОЛКОВОДЕЦЬ БОГДАН ХМЕЛЬНИЦЬКИЙ.

Народився Богдан Хмельницький у 1595 році. Його мати була козачкою з Переяслава. Батько Богдана — Михайло Хмельницький служив осадником у корсунь-чигиринського старости Яна Даниловича. Михайло заснував містечко Чигирин, а згодом, коли дослужився до чигиринського підстарости, — хутір Суботів, що став його родовим маєтком.

Тут, де все населення було озброєне і брало участь в обороні України, набрав Богдан і першого військового досвіду. Козацьке оточення формувало характер майбутнього гетьмана, збагачувало його життєвий досвід. Минає час, і він, хоч був за походженням дрібним шляхтичем, повністю пов'яже своє життя з козацтвом.

Богдан учився в українській школі — на це вказує мова його листів — тогочасна українська літературна мова, — але де саме невідомо. Вчився також в єзуїтському колегіумі у Львові. Пройшов там класи граматики, поетики й риторики, добре засвоїв латинську мову, що була тоді міжнародною літературною й науковою мовою. Венеціанський посол Віміні, що приїздив до Чигирина в 1650 році, вже під час визвольної війни, доповідав, що переговори з ним Богдан Хмельницький проводив латинською мовою. А ще раніше французький посол де Бріжі, що зустрічався з Хмельницьким у Варшаві в 1641 році, засвідчував добре знання ним латинської мови, називав його «людиною освіченою, розумною».

Єзуїтські колегіуми на Україні створювалися польсько-шляхетським урядом для боротьби проти православ'я, проти української культури, з метою окатоличення й ополячення української молоді. Однак чужа віра не заполонила душу молодого Хмельницького, навпаки, він зрозумів, якими заклятими ворогами українського народу були єзуїти, і пізніше, в ході національно-визвольної війни вимагав закриття єзуїтських колегіумів на визволеній території України.

Молодий Хмельницький на собі відчув горе і трагедію народу. В бою під Цецорою, у Молдавії, в жовтні 1620 року, коли польське військо гетьмана Жолкевського, а з ним і загін «охочих стрільців» з Чигиринщини були розбиті турецько-татарськими військами, Богдана і його батька захопили в полон.

Згодом Богдан Хмельницький не раз брав участь у козацьких походах на султанську Туреччину і Кримське ханство, був керівником деяких з цих походів.

Хмельницький зазнав також утисків з боку польських панів. Коронний гетьман Станіслав Конецпольський та його син Олександр руками своїх урядників пограбували і спалили хутір Суботів, забивши канчуками сина Богдана. Він відчув цілковиту безпорадність легальним шляхом добитися справедливості там, де панувало беззаконня й магнатський терор.

Участь у козацько-селянських війнах відіграла величезну роль у формуванні Хмельницького як державного діяча, політика, полководця. Ці війни мали міжнародне значення і набули загальноєвропейського розголосу. За визвольною боротьбою українського народу зацікавлено стежили держави, які визначали тоді політичний клімат європейського континенту — Франція, Іспанія, Швеція, Росія й особливо Ватікан. Річ Посполита, яка приєдналася до агресивного католицького феодального табору контрреволюції, очолюваного Ватиканом і династією Габсбургів, з останньої чверті XVI століття перетворилася в «східний бастіон» феодально-кріпосницької реакції в Європі. Політичні діячі та дипломати, оцінюючи, зокрема, повстання 1630 року, в якому брав участь 35-річний Богдан Хмельницький зробили висновок, що виступ українського народу поставив під загрозу саме існування шляхетської Польщі.

Блискучі успіхи козаків у визвольній боротьбі сприяли швидкому зростанню їхньої військової репутації в Західній Європі. Монархи європейських країн намагалися перетягнути їх на свою службу, як, наприклад Трансильванія, Голландія чи шведський король, який називав їх «дияволами».

Наприкінці Тридцятилітньої війни, в 1645—1646 роках, козацький корпус, очолюваний Богданом Хмельницьким, було залучено на французьку службу і в складі війська принца Конде він брав участь в облозі і штурмі іспанської фортеці Дюнкерка.

Отже, Богдан Хмельницький ще до визвольної війни 1648—1654 років розумівся на політичній ситуації європейського континенту, збагнувши, яке місце відводить в ній Україні. Він пройшов школу міжнародних відносин у Запорозькому Війську, оскільки запорозьке козацтво вже здавна намагалося провадити свою, незалежну від уряду Речі Посполитої, зовнішню політику.

У 1637 році Хмельницький був військовим писарем і, керуючи військовою канцелярією, листувався з іншими державами, вів переговори з іноземними послами.

Повстання селян 1637—1638 років було розгромлене. Хмельницький як військовий писар підписав акт капітуляції під Боровицею. 24 грудня 1637 року так звана сеймова «Ординація», обмеживши козацьке самоврядування, ліквідувала вищий козацький апарат управління, призначивши на вищі старшинські посади польських шляхтичів.

Є історичні дані, що вже в 1645 році Богдан Хмельницький з деякими старшинами готував нове повстання. Однак воно почалося, як відомо, в 1648 році. Запорозька Січ дала йому гетьманську булаву, і як український гетьман Богдан Хмельницький очолив визвольну війну, що за своїми масштабами, напруженням і наслідками була найзначнішим етапом у боротьбі українського народу проти іноземного панування.

Богдан Хмельницький став творцем збройних сил повсталого народу. Починаючи війну, він вийшов із Запорозької Січі з тридцятитисячним повстанським загоном. Під Зборовом, за свідченням самого гетьмана, чисельність війська досягла 360 тисяч чоловік, — нечуваний для того часу кількісний склад армії! Європейські армії, які брали участь у Тридцятилітній війні, не перевищували 40—50 тисяч чоловік. Богдан Хмельницький перетворив селянські загони в дисципліновані полки, які перемагали добре навчені шляхетські армії.

Створюючи повстанську армію, її головнокомандуючий спирався на запорозьке козацтво, що було в цій армії військово навченим ядром. Служба військовим писарем, а потім сотником у козацькому війську до 1648 року дала можливість Богданові досконало вивчити принципи комплектування, організації, управління військом, систему підготовки до походу.

З ім'ям Хмельницького пов'язане також створення козацької кінноти як роду військ.

Артилерію повстанського війська, по суті, теж створив Хмельницький. Спочатку він володів тільки кількома гарматами, які дала повстанцям Запорозька Січ. В кінці війни артилерія народно-визвольної армії вже нараховувала понад 400 гармат. Хмельницький збільшив кількість гармат за рахунок їх виробництва в полках, а також за рахунок трофеїв. У результаті у битвах під Зборовим, Берестечком, Білою Церквою, Охматовим козацька артилерія була набагато сильнішою за польську. Хмельницький закріпив за кожною гарматою постійну обслугу з числа кращих стрільців і додав до кожної польової гармати упряжку коней, а дрібнокаліберні гармати поставив на двоколісні візки — прообраз тачанок.

У визвольній війні 1648—1654 років Богдан Хмельницький розвинув стратегію й тактику козацького війська. Він поєднав це з досвідом західноєвропейського військового мистецтва, з яким ознайомився під час перебування у Франції, в бурхливі роки Тридцятирічної війни, в якій діяли найвидатніші полководці багатьох народів. Тут застосовувалися нова стратегія і особливі способи ведення бою, випробовувалися різні види зброї і перевірялися в дії удосконалені системи організації військ.

Полководець Богдан Хмельницький піднявся до найвищих щаблів тодішнього світового рівня військового мистецтва. Сучасники порівнювали українського гетьмана з античним полководцем Ганнібалом. Військове мистецтво збройних сил України за часів Богдана Хмельницького набагато випереджало західноєвропейське.

Український полководець вважав, що перемога у визвольній війні проти Речі Посполитої буде досягнута тільки внаслідок знищення на західному театрі військових дій головного угруповання сил — польсько-шляхетського війська. Тому забезпечував західний фронт максимальною кількістю артилерії та кінноти, зосереджуючи тут основні сили своєї армії. На північ проти литовських військ він посилав невеликі загони.

Хмельницький проводив лінію активного, рішучого наступу й концентрованого удару, що вирішило долю битв на користь повстанців під Корсунем, Пилявцями, Збаражем і Зборовом. Палкий поборник наступальної стратегії, він завдавав удару по ворогові, першим починаючи битву, тримаючи в руках ініціативу, нав'язуючи свою волю, застосовуючи резерв для остаточного розгрому противника. Одним з класичних прикладів наступальної тактики може бути Корсунська битва, коли Хмельницький, керуючи 15-тисячним повстанським військом, примусив 20-тисячну польсько-шляхетську армію покинути зайняті нею позиції, а потім прийняти бій у Гороховій Діброві під час спуску обозних возів і артилерії в глибокий яр.

Такі ж принципи стратегії і тактики Хмельницький застосував і в битві (під Пилявцями, яка відбулася на початку вересня 1648 року.

32 тисячі шляхтичів, 8 тисяч німецьких ландскнехтів, а при них озброєна обслуга і шляхетські слуги, які за кількістю перевищували основну армію мало не втричі, сунули на Україну.

Сейм після тривалих дебатів доручив командування цією армією трьом магнатам: Заславському, Остророгу й Конецпольському.

Жоден з ні
ні воєнними
іншими тал
обрала їх в
місу між т
ми угрупо
одмінно хо
представник
ні, не дбаю
кількі та
був прида
ництва
трьох верх
мандуючих
дирував ц
необмежен
нями.

Корсунсь
не навчили
ту. Зневі
самовпевне
навіть ш
зброєю, б
«хлопів»,
ків і нагаї

Дізнавш
польського
ницьки
сформу
полків та
загонів.
козаків, се
нав під св
мія Богда
лася пере
озброєння
ноти, але
хом і орга

Богдан
розмістив
зручній
далеко в

Щоб зб
ротивни
ти бере
лилася
Нерівна
вість, п
озерами
багнюко
на була
сування
військ
табору
ріплень

9 вер
підійшл
дні за
табір н
ній м
до коза
ке війс
рез з
з'єднув
ки. Хм
копати
тривав
ввечер
лики з'
сили
ступит

13 в
ницько
ти пол
зало
часно-
піхоту
цях на
мувал
гармат
стріль
коджа
ських
тилеж
шого
полк,
му ре
хища
Одна
натис
залиш
розсі
дуто

Михайлина ЗАПОРОЖЕЦЬ

огдан Хмельницький

і, керуючи військовою канцелярією, листувався з іншими державами, вів переговори з іноземними послами.

Повстання селян 1637—1638 років було розгромлене. Хмельницький як військовий писар підписав акт капітуляції під Боровицею. 24 грудня 1637 року так звана сеймова «Ординація», обмеживши козацьке самоврядування, ліквідувала вищий козацький апарат управління, призначивши на вищі старшинські посади польських шляхтичів.

Є історичні дані, що вже в 1645 році Богдан Хмельницький з деякими старшинами готував нове повстання. Однак воно почалося, як відомо, в 1648 році. Запорозька Січ дала йому гетьманську булаву, і як український гетьман Богдан Хмельницький очолив визвольну війну, що за своїми масштабами, напруженням і наслідками була найзначнішим етапом у боротьбі українського народу проти іноземного панування.

Богдан Хмельницький став творцем збройних сил повсталого народу. Починаючи війну, він вийшов із Запорозької Січі з тридцятитисячним повстанським загоном. Під Зборовом, за свідченням самого гетьмана, чисельність війська досягла 360 тисяч чоловік, — нечуваний для того часу кількісний склад армії! Європейські армії, які брали участь у Тридцятилітній війні, не перевищували 40—50 тисяч чоловік. Богдан Хмельницький перетворив селянські загони в дисципліновані полки, які перемагали добре навчені шляхетські армії.

Створюючи повстанську армію, її головнокомандуючий спирався на запорозьке козацтво, що було в цій армії військово навченим ядром. Служба військовим писарем, а потім сотником у козацькому війську до 1648 року дала можливість Богданові досконало вивчити принципи комплектування, організації, управління військом, систему підготовки до походу.

З ім'ям Хмельницького пов'язане також створення козацької кінноти як роду військ.

Артилерію повстанського війська, по суті, теж створив Хмельницький. Спочатку він володів тільки кількома гарматами, які дала повстанцям Запорозька Січ. В кінці війни артилерія народно-визвольної армії вже нараховувала понад 400 гармат. Хмельницький збільшив кількість гармат за рахунок їх виробництва в полках, а також за рахунок трофеїв. У результаті у битвах під Зборовим, Берестечком, Білою Церквою, Охматовим козацька артилерія була набагато сильнішою за польську. Хмельницький закріпив за кожною гарматою постійну обслугу з числа кращих стрільців і додав до кожної польової гармати упряжку коней, а дрібнокаліберні гармати поставив на двоколісні візки — прообраз тачанок.

У ВИЗВОЛЬНІЙ війні 1648—1654 років Богдан Хмельницький розвинув стратегію й тактику козацького війська. Він поєднав це з досвідом західноєвропейського військового мистецтва, з яким ознайомився під час перебування у Франції, в бурхливі роки Тридцятирічної війни, в якій діяли найвидатніші полководці багатьох народів. Тут застосовувалися нова стратегія і особливі способи ведення бою, випробовувалися різні види зброї і перевірялися в дії удосконалені системи організації військ.

Полководець Богдан Хмельницький піднявся до найвищих щаблів тодішнього світового рівня військового мистецтва. Сучасники порівнювали українського гетьмана з античним полководцем Ганнібалом. Військове мистецтво збройних сил України за часів Богдана Хмельницького набагато випереджало західноєвропейське.

Український полководець вважав, що перемога у визвольній війні проти Речі Посполитої буде досягнута тільки внаслідок знищення на західному театрі військових дій головного угруповання сил — польсько-шляхетського війська Тому забезпечував західний фронт максимальною кількістю артилерії та кінноти, зосереджуючи тут основні сили своєї армії. На північ проти литовських військ він посилав невеликі загони.

Хмельницький проводив лінію активного, рішучого наступу й концентрованого удару, що вирішило долю битв на користь повстанців під Корсунем, Пилявцями, Збаражем і Зборовом. Палкий поборник наступальної стратегії, він завдавав удару по ворогові, першим починаючи битву, тримаючи в руках ініціативу, нав'язуючи свою волю, застосовуючи резерв для остаточного розгрому противника. Одним з класичних прикладів наступальної тактики може бути Корсунська битва, коли Хмельницький, керуючи 15-тисячним повстанським військом, примусив 20-тисячну польсько-шляхетську армію покинути зайняті нею позиції, а потім прийняти бій у Гороховій Діброві під час спуску обозних возів і артилерії в глибокий яр.

Такі ж принципи стратегії й тактики Хмельницький застосував і в битві під Пилявцями, яка відбулася на початку вересня 1648 року.

32 тисячі шляхтичів, 8 тисяч німецьких ландскнехтів, а при них озброєна обслуга і шляхетські слуги, які за кількістю перевищували основну армію мало не втричі, сунули на Україну.

Сейм після тривалих дебатів доручив командування цією армією трьом магнатам: Заславському, Остророгу й Конецпольському. Жоден з них не відзначався ні воєнними здібностями, ні іншими талантами. Шляхта обрала їх внаслідок компромісу між тими магнатськими угрупованнями, які неодмінно хотіли мати свого представника в командуванні, не дбаючи про те, наскільки такий представник був придатний для керівництва операціями. До трьох верховних головнокомандуючих сейм прикомандирував ще 32 радники з необмеженими повноваженнями.

Корсунські уроки нічому не навчили гонористу шляхту. Зневажливо говорили самовпевнені пани, що їм навіть шкода орудувати зброєю, бо щоб розбити «хлопів», вистачить «канчуків і нагаїв».

Дізнавшись про виступ польського війська, Хмельницьки[illegible]за корот[illegible] строк сформу[illegible] 35 [illegible]цьких полків та кілька селянських загонів. Близько 70 тисяч козаків, селян і міщан об'єднав під своєю булавою. Армія Богдана значно поступалася перед поляками якістю озброєння й кількістю кінноти, але не бойовим духом і організацією.

Богдан Хмельницький розмістив свою армію у зручній для неї місцевості, далеко від ріки, на рівнині. Щоб зблизитися з нею, супротивник повинен був пройти берегом Пиляви, що розлилася від осінніх дощів. Нерівна, горбкувата місцевість, порізана струмками й озерами, вкрита осінньою багнюкою, неминуче повинна була утруднити як просування й зосередження військ, так і встановлення табору та спорудження укріплень.

9 вересня польська армія підійшла до Пиляви. Два дні закладався просторий табір на незручній заболоченій місцевості. Підступити до козацької армії польське військо могло тільки через земляну греблю, яка з'єднувала обидва береги річки. Хмельницький наказав викопати шанці на греблі. Бій тривав цілий день. І тільки ввечері польська піхота й великі з'єднання кінноти змусили захисників греблі відступити.

13 вересня військо Хмельницького, вирушивши проти польського табору, зав'язало бій з кіннотою, одночасно атакуючи й польську піхоту, яка засіла в шанцях на березі. Атаку підтримували з табору козацькі гармати, безперервно обстрілюючи греблю, перешкоджаючи переправі польських підкріплень з протилежного берега. Після першого штурму Мазовецький полк, що перебував у цьому редуті, утік. Уперто захищався Сандомирський. Одначе й він не витримав натиску козаків і мусив залишити редут. Полк був розсіяний. За першим редутом козаки захопили другий, витиснувши звідти кіннотні й піхотні оборонні порядки та захопивши артилерію. У польському війську почалася паніка. Накази командуючих не мали ніякої сили. Начальники корогов під тим чи іншим приводом відмовлялися вести в бій свої загони. Польські війська відступили в напрямі Старокостянтинова.

Козаки переможно наступали й уночі. Польсько-шляхетські головнокомандуючі першими, потай від війська, втекли, за ними — радники й начальники корогов. Помітивши втечу начальників, кинулася тікати кіннота, залишаючи зброю і припаси. Кинуто було все: прапори, гармати, вози, яких нараховувалось кілька десятків тисяч, майно. «Страх і жах перед козацьким військом гнав утікачів» — писав один шляхтич. Деякі зупинилися тільки біля самої Вісли.

Хмельницький діяв всупереч стратегії й тактиці західноєвропейських армій: не витрачав часу й не розпорошував сили на облогу фортець. Перемоги добивався, зав'язуючи бій з основними силами противника й громлячи їх.

Після перемоги під Пилявцями жодне укріплене місто вже не чинило опору козацькій армії. Не чекаючи наслідків облоги Кам'янця, Бродів та інших фортець, Хмельницький залишив позаду укріплений Львів і виступив на Замостя. В травні 1655 року Хмельницький писав головнокомандуючому українськими силами в Білорусії полковникові Іванові Золотаренку: «Не баритися під курниками, як минулого року, а треба йти туди, де голова або де б стояли які-небудь окремі ворожі полки... Промишляй, ваша милість, над головою, а з хвостом вже піде легше».

Гетьман використовував тактику маневрування, для чого застосовували складний тактичний маневр — охоплення ворога з флангів і вихід у тил, завершуючи таким чином оточення. Вже в першій битві війни під Жовтими Водами повстанське військо за наказом гетьмана оточило так військо Степана Потоцького й Шемберга.

ВЕЛИКОГО значення надавав Хмельницький факторові раптовості. Під Зборовом, наприклад, йому вдалося до останньої хвилини приховувати свої сили й захопити ворога зненацька, несподіваним наступом. 2 серпня 1650 року в універсалі білоцерківському полковникові гетьман наказував: «Щоб ви, години не відкладаючи, до завтра з доброю зброєю виходили, вдень і вночі поспішали на Уманський шлях, не треба задержуватися за борошном і в дорозі добувати, тільки на коні сідайте, бо треба, щоб ми випередили неприятеля, а не нас наші неприятелі».

Великого значення, готуючись до битви, надавав Хмельницький козацькому фортифікаційному мистецтву — спорудженню земляних укріплень, використанню індивідуального захисту від вогню противника.

Активно застосовував Хмельницький табір. За наказом Хмельницького під Зборовим табір було побудовано «у кількадесят рядів». Під Берестечком він простягнувся на сім верст у ширину і довжину. Під Білою Церквою в 1651 році табір розклали серед балок і оточили подвійним валом. Укріплення козаки будували з надзвичайною швидкістю. 1649 року під Лоєвом 10 тисяч козацьких кіннотників спішилися й за чверть години побудували в густому лісі могутній табір, укріпили його засіками й відбили атаку військ литовського гетьмана Радзивілла. «Наша литовська кіннота не могла його заступити», — пише учасник бою.

Табір набув такого розповсюдження під час визвольної війни 1648 — 1654 років, що навіть невеликі селянські загони пересувалися під захистом своїх «таборників».

Яскраво виявився полководницький геній Богдана Хмельницького в битвах під Батогом (1652 р.) та Жванцем (1653 р.).

Успіх військової, політичної та державної діяльності Богдана Хмельницького визначався ще й тим, що він зумів зібрати навколо себе справжні народні таланти, вихідців з козацтва, селянства й міщан, найкращих знавців військової справи, загартованих у попередніх війнах і повстаннях проти шляхетської Польщі, непримиренних ворогів магнатів, талановитих, мужніх, незламних військових керівників. Визвольна війна висунула багато видатних козацьких полководців та ватажків окремих повстанських загонів, які розвивали далі українське військове мистецтво: Максима Кривоноса, Івана Богуна, Данила Нечая, Степана Побадайла, Нестора Морозенка, Антона Ждановича, Матвія Гладкого, Мартина Пушкаря, Прокопа Шумейка, Мартина Небабу, Івана Золотаренка, Филона Джалалія, Дем'яна Лисовця, Івана Кричевського.

Хмельницький, керуючи збройними силами України, проводив також активну державну й політичну діяльність, очоливши процес становлення Української держави. На визволеній території України виник новий державний апарат. Прототипом його були установи, які існували на Запорозькій Січі.

Свої знання й досвід у сфері дипломатії Хмельницький як керівник Української держави, що склалася в ході визвольної війни, використав у дипломатичних відносинах з багатьма країнами: Росією, Польщею, Молдавією, Валахією, Трансильванією, Швецією та іншими державами. Зовнішні відносини, дипломатію він теж підпорядковував справі визволення українського народу від гніту шляхетської Польщі.

Голос України

...е відзначався ...дібностями, ні ...ами. Шляхта ...підок компро- ... магнатськи- ...ями, які не- ...мати свого ...командуван- ...про те, нас- ...представник ...й для керів- ...ацями. До ...х головноко- ...м прикоман- ...2 радники з ...повноважен-

...уроки нічому ...нористу шлях- ...во говорили ...пани, що їм ... орудувати ...щоб розбити ...ачить «канчу-

... про виступ ...ська, Хмель- ...орот строк ...5 ...цьких ...ка селянських ...ко 70 тисяч ...міщан об'єд- ...бувалою. Ар- ...ачно поступа- ...яками якістю ...ількістю кін- ...бойовим ду- ...ією.

...Хмельницький ... армію у ...і місцевості, ...и, на рівнині.

гий, витиснувши звідти кінноті й піхотні оборонні порядки та захопивши артилерію. У польському війську почалася паніка. Накази командуючих не мали ніякої сили. Начальники корогов під тим чи іншим приводом відмовлялися вести в бій свої загони. Польські війська відступили в напрямі Старокостянтинова.

Козаки переможно наступали й уночі. Польсько-шляхетські головнокомандуючі першими, потай від війська, втекли, за ними — радники й начальники корогов. Помітивши втечу начальників, кинулася тікати кіннота, залишаючи зброю і припаси. Кинуто було все: прапори, гармати, вози, яких нараховувалось кілька десятків тисяч, майно. «Страх і жах перед козацьким військом гнав утікачів» — писав один шляхтич. Деякі зупинилися тільки біля самої Вісли.

Хмельницький діяв всупереч стратегії й тактиці західноєвропейських армій: не витрачав часу й не розпорошував сили на облогу фортець. Перемоги добивався, зав'язуючи бій з основними силами противника й громлячи їх.

Після перемоги під Пилявцями жодне укріплене місто вже не чинило опору щоб ми випередили неприятеля, а не нас наші неприятелі».

Великого значення, готуючись до битви, надавав Хмельницький козацькому фортифікаційному мистецтву — спорудженню земляних укріплень, використанню індивідуального захисту від вогню противника.

Активно застосовував Хмельницький табір. За наказом Хмельницького під Зборовим табір було побудовано «у кільканадцять рядів». Під Берестечком він простягнувся на сім верст у ширину і довжину. Під Білою Церквою в 1651 році табір розклали серед балок і оточили подвійним валом. Укріплення козаки будували з надзвичайною швидкістю. 1649 року під Лоєвом 10 тисяч козацьких кіннотників спішилися й за чверть години побудували в густому лісі могутній табір, укріпили його засіками й відбили атаку військ литовського гетьмана Радзивілла. «Наша литовська кіннота не могла його заступити», — пише учасник бою.

Табір набув такого розповсюдження під час визвольної війни 1648 — 1654 років, що навіть невеликі селянські загони пересувалися під захистом своїх «таборників».

Яскраво виявився полководницький геній Богдана Хмельницького в битвах під Батогом (1652 р.) та Жванцем (1653 р.).

Успіх військової, політичної та державної діяльності Богдана Хмельницького визначався ще й тим, що він зумів зібрати навколо себе справжні народні таланти, вихідців з козацтва, селянства й міщан, найкращих знавців військової справи, загартованих у попередніх війнах і повстаннях проти шляхетської Польщі, непримиренних ворогів магнатів, талановитих, мужніх, незламних військових керівників. Визвольна війна висунула багато видатних козацьких полководців та ватажків окремих повстанських загонів, які розвивали далі українське військове мистецтво: Максима Кривоноса, Івана Богуна, Данила Нечая, Степана Побадайла, Нестора Морозенка, Антона Ждановича, Матвія Гладкого, Мартина Пушкаря, Прокопа Шумейка, Мартина Небабу, Івана Золотаренка, Филона Джалалія, Дем'яна Лисовця, Івана Кричевського.

...ЦЬКИЙ

...я з нею, суп- ...ен був прой- ...ляви, що роз- ...нніх дощів. ...увата місце- ... струмками й ...та осінньою ...инуче повин- ...нити як про- ...зосередження ...вста...олення ...ордження ук-

...ольська армія ...Пиляви. Два ... просторий ...ній заболоче- ... Підступити ...армії польсь- ...ло тільки че- ...греблю, яка ...за береги річ- ...наказав ви- ...греблі. Бій ...ень. І тільки ...а піхота й ве- ...кінноти зму- ...ів греблі від-

...військо Хмель- ...ивши про- ...табору, зав'я- ...нотою, одно- ...й польську ...сила в шан- ...Атаку підтри- ...козацькі ...ерервно об- ...ло, переш- ...еправі поль- ...нь з про- ...а. Після пер- ...Мазовецький ...бував у цьо- ... Уперто за- ...андомирський. ...не витримав ...нів і мусив ...т. Полк був ... першим ре- ...захопили дру-

козацькій армії. Не чекаючи наслідків облоги Кам'янця, Бродів та інших фортець, Хмельницький залишив позаду укріплений Львів і виступив на Замостя. В травні 1655 року Хмельницький писав головнокомандуючому українськими силами в Білорусії полковникові Іванові Золотаренку: «Не бариться під курниками, як минулого року, а треба йти туди, де голова або де б стояли які-небудь окремі ворожі полки... Промишляй, ваша милість, над головою, а з хвостом вже піде легше».

Гетьман використовував тактику маневрування, для чого застосовували складний тактичний маневр — охоплення ворога з флангів і вихід у тил, завершуючи таким чином оточення. Вже в першій битві війни під Жовтими Водами повстанське військо за наказом гетьмана оточило так військо Степана Потоцького й Шемберга.

ВЕЛИКОГО значення надавав Хмельницький факторові раптовості. Під Зборовом, наприклад, йому вдалося до останньої хвилини приховувати свої сили й захопити ворога зненацька, несподіваним наступом. 2 серпня 1650 року в універсалі білоцерківському полковникові гетьман наказував: «Щоб ви, годині не відкладаючи, до завтра з доброю зброєю виходили, вдень і вночі поспішали на Уманський шлях, не треба задержуватися за борошном і в дорозі добувати, тільки на коні сідайте, бо треба,

Хмельницький, керуючи збройними силами України, проводив також активну державну й політичну діяльність, очоливши процес становлення Української держави. На визволеній території України виник новий державний апарат. Прототипом його були установи, які існували на Запорозькій Січі.

Свої знання й досвід у сфері дипломатії Хмельницький як керівник Української держави, що склалася в ході визвольної війни, використав у дипломатичних відносинах з багатьма країнами: Росією, Польщею, Молдавією, Валахією, Трансильванією, Швецією та іншими державами. Зовнішні відносини, дипломатію він теж підпорядковував справі визволення українського народу від гніту шляхетської Польщі.

ВАРІМ КАШУ, РОДИНО!

У кожного народу є символ, який створює його образ. В українського народу ним є хліб-сіль на вишитому рушникові. Цим він крізь віки промовляє: ми до світу з хлібом та душею. Ще одним з таких символів донедавна була каша. Вона також з людиною від народження й до смерті.

Свій початок каша бере ще з стародавніх часів, коли люди вперше розкуштували злаки.

З цієї їжі людства і починається експозиція Тальнівського районного музею історії хліборобства. Пісня, записана в Кобриновому, ніби закликає додержувати величного звичаю:

Варім кашу, родино,
Щоб нам жито родило,
І житечко, і овес,
Щоб зібрався рід увесь.

Споконвічний цей звичай на Україні, як і сама каша — одна з найулюбленіших страв наших людей. Варять її господині, варять її косарі, женці, чабани. Орачі, виходячи в поле, готували свою кашу-рябко. А козацька, чумацька каша! А ще кобзарська, артільна...

Кашу варили після сівби, садіння картоплі, капусти — на знак закінчення роботи та на добрий врожай. Пастухи, коли вперше вигонили худобу на пасовище, також варили кашу. Навіть рибалки, відкриваючи сезон, варять її на добру вдачу.

Цього звичаю батьки навчали дітей ледь не з перших кроків. Спочатку він втілювався в забавки на зразок «Сорока-ворона», а згодом у пісні, обряди. І в школі каша мала ритуальну дію: коли дитина вивчала «Буквар», вона пригощала школярів «кашею з гріхми». Після цього вони ставали однокашниками. Цей звичай детально описав Тарас Шевченко в повісті «Наймичка».

А каша в українських народних святах та обрядах! То вже величного духовного змісту ритуальні дійства. Ще в прадавності наші предки влаштовували трапези покровителям роду людського — Роду і породіллям. Жінки їм варили кашу, а на вшанування з їжі ставили лише кутю. І нині, коли на Поліссі чи серед українців на Кубані запрошують «на кашу», це означає, що на світ з'явилася ще одна праведна душа.

Ритуальною є каша й на весіллі, коли єднаються закохані серця. Недарма ж приказують: «Добра каша з молоком — славно жити з козаком». А в Крюківщині під Києвом молодим співають:

Каша наша, каша,
А братія наша.
Тут тебе розколють,
Тут тебе розіб'ють.
Везуть тебе горою
Родом-родиною.

На похоронах померлому ставили кашу й хліб в домовину, а в поминальні дні їх клали на могилу. На поминки варять коливо — кашу на медовій ситі. Вона — уособлення життя покійного, яке він віддав людям.

Обрядова каша є першоосновою і в святах сонячного циклу. По всій Україні на Коляду варять кутю і вшановують нею Сонце. Під час зелених свят варять кашу з молоком, а на заході України — кулешу з молоком чи маслом. На обжинки варять також кутю, або «пшеницю». Закінчується рік пшоняною кашею на Калиту. Перед заходом сонця виходять з нею дівчата на двір і закликають: «Доле, доле, ходи до нас кашу їсти!».

У Київській Русі був такий звичай: при укладанні договору із супротивною стороною варили кашу. Її треба було їсти разом, інакше угода не мала правової сили. Імовірно, від цього й пішла приказка: «З ним каші не звариш», цебто не домовишся. До того ж ми ще кажемо: «Мало ти ще каші з'їв», отже, сили й досвіду не набрався; «заварив кашу» — якесь діло затіяв, веремію закрутив. Коли ж людина помре, то кажуть: «Він уже від'їв каші».

Якої тільки не варять каші на Україні! І гречану, і ячмінну, і вівсяну, і пшеничну, і кукурудзяну, і солодку із зеленого жита, і картопляну з пшоном, і гарбузяну з пшоном або з маком. А ще — тетеря, саламаха, рябко, шупеня, куліш, кулеба, кулеша... І всі їх варили родами, родинами, гуртами.

Яких тільки каш не витворив наш народ за своє довголітнє життя! Їх так багато називав Іван Котляревський у поемі «Енеїда» — цій енциклопедії народного буття:

На закуску куліш і кашу,
Лемішку, зубці, путрю,
квашу...
Рябка, тетерю, саламаху —
Як не було: поїли з маху.

І майже в усіх них основною складовою було пшоно. Сама ж пшоняна каша була найулюбленішою. Тож і весняну кашу — найпоширенішу варять тільки з пшона.

Тільки-но перед сонячним світлом і теплом відступала зима, дівчата варили кашу з пшона й маку і закопували її на вулиці. На Чернігівщині ще й прибивали кілком. Мовляв, наша каша така, що на ній і кілок забуяє. Усю весну навколо нього обертатимуться парубки й дівчата у своїх забавах та піснях. В Орловці на Черкащині цим опікувалися хлопці, а дівчата уславляли дію веснянкою:

Ой на нашій та вулиці
Що парубки-хлопці
Закопали горщик каші
В дубовій колоді.
Закопали горщик каші
Ще й рана живого,
Щоб на нашій та вулиці
Не було чужого.

Предковічний народний звичай варити весняну кашу в травні був у давнину присвячений давньослов'янському Богу весняного Сонця — Ярилу. За поетичною уявою наших предків, він з'являвся на Землю у білій вишитій сорочці, у вінку з квітів та житніми колосками в руці. Від Ярила походять вживані ними слова: ярина, ярість, імена Ярина, Ярослав. З часом ритуальні урочистості позабувалися, але співання веснянок по колу у вінках і варіння каші весною у своїй духовній життєствердності побутує і в наші часи.

На терені усієї України побутує цей звичай. В тому ж таки Орловці варять «майову кашу», на Переяславщині — весняну, в Даньківцях на Чернігівщині — кашу вскладчину, в Недригайлові на Сумщині — кашицю, в Родакові на Луганщині — степову, в Левкові на Поділлі — засипану. В Коломаку, на межі Полтавської і Харківської областей, в гаю — розмай кашоварства: варять «гуртову кашу» з розмахом на три села.

Раніше ходили люди гуртами на ниви оглядати посіви. Качалися по них — «толочили жито». Якщо озимина випростовувалася, то означало, що вона сильна і чекай доброго врожаю.

Коло зеленого роздолля жита-пшениці беруться до каші. Кожен до неї свою частку додає: той — пшона, той — яєць, той, взагалі, їжу на гурт виставить. Вибирають люди з-поміж себе кашовара — варити таку священну страву є дуже почесною справою. Жінка варить та приспівує, аби каша вдалася смачна й весела. Помішуючи, приказує: «Крупи до купи, а люди до гурту».

Ой, родино, зозулина,
Не сиди ти зажурена —
Варім кашу, родино,
Щоб нам жито родило!

Без яєць, без того, що є зародком життя, каші не буде. Чим їх більше, тим вона буде густішою і верх золотистий матиме. Від щирої душі збиває кашоварка яєць, а шкаралупи підкидає вгору, аби й каша була з верхом, аби все, що росте, до сонця тягнулося.

Далі на землі округ каші збирався гурт чималий.

— О, каша, видно, добра вдалася, бо верх золотиться.

— Славна пора настає, коли каша є.

— Як смачна каша, то й життя добре.

Першим ложку каші берехтось із найстаріших чоловіків і промовляє:

— Благословляймо майову кашу їсти!

— Будьмо здорові з кашею! Щоб нам і на той рік її діждати.

— Будьмо дужі! Щоб родило жито на це літо!

— Роди, земле, жито-пшеницю і всяку пашницю!

— Гостинно просимо. У гурті каша добре їсться.

— Щоб нам земля добре родила. Щоб було з чого паляниці пекти і кашу варити.

У свято душа людська піснею виповнюється, мов земля зелен-квітом. Мелодія росту і єднання несе її по безмежжю народного свята-звичаю. І стверджно звучить невід'ємне бажання-сподівання:

Щоб наша доля нас
не цуралась,
Щоб краще в світі жилося.

Шанують і вживають люди кашу як першоїжу, як основний здобуток хліборобства, як величну єднальну силу. Вона є найголовнішим і найнеобхіднішим символом у звичаєвій системі народу.

У варінні каші весною відтворено великий життєтворчий процес, здійснюваний на землі космічними силами. Під час святкового кашоваріння люди вшановують зелене збіжжя в пору його буйного росту, золотистою кашею благословляють його на врожай. Осяяні мудрістю звичаю, мелодіями пісень, вони ще більше ріднятся — адже каша є символом найтіснішого єднання.

Варім кашу, родино,
Щоб нам жито родило,
І житечко, і ячмінь,
Щоб нам кожен жить було смачний.

Вадим МИЦИК,
етнограф, директор Тальнівського районного музею історії хліборобства.

ТАКЕ НАМ СПРАВДІ І НЕ СНИЛОСЬ...

З великою гіркотою прочитав опубліковану у вашій газеті статтю Л. Череватенка «Нам і не снилось» («Голос України», № 108).

Залишимо поки що осторонь тональність цієї публікації. Розпочнемо з «фактів», у ній викладених.

Автор, намагаючись вималювати з мене образ київського Мердока, тобто такого собі магната, який заповзявся монополізувати пресу, аргументує свої звинувачення тим, що нібито за рахунок зазіхання на інтереси журналу «Новини кіноекрана» журналові «Вавілон» були віддані матеріальні засоби вже функціонуючих «Новин кіноекрана».

Досить було зазирнути в бухгалтерські документи, аби побачити, що жодна тонна, навіть жодний кілограм паперу досі не був переданий новому журналові «Вавілон». Більше того, не раз пропонувалося видавати його на папері, придбаному самою редакцією (що не має ніякого відношення до фондів Спілки кінематографістів) під банківський кредит.

У редакції «Новин кіноекрана» не було взято жоднісінького стільця. Аби не завдати шкоди інтересам журналу, що вже видається, редакція «Вавілону» придбала всі меблі й канцелярське начиння в кредит. І нині — навіть гірко про це думати — таке намагання не зачепити інтересів журналу «Новини кіноекрана» ставиться нам за провину. Звичайно, ми могли б піти й далі, занести всі меблі журналу «Новини кіноекрана» — які стоять у коридорі й нервують Л. Череватенка, — до кабінетів його співробітників. Але ніхто такого бажання не висловлював, а ми остерігаємося, що порозставляємо шафи не так і це стане ще одним приводом для нарікань на нашу адресу.

Більше того, жодний співробітник «Вавілону» досі не одержав жодного карбованця заробітної плати за штатним розкладом журналу і робота над першими номерами нового кіножурналу провадиться на громадських засадах.

Такі факти. І, повторюю, переконатися в цьому було елементарно просто. Навіщо ж знадобився цей міф про зазіхання на інтереси журналу «Новини кіноекрана»?

Боюся, причина більш ніж очевидна.

Л. Череватенко, ратуючи у своїй статті за плюралізм та гласність, саме цього й боїться. Кіножурнал «Вавілон» був створений Спілкою кінематографістів України для розширення палітри громадської думки з проблем українського — у контексті світового — кінематографу, для формування атмосфери справжньої творчої дискусії у світі кіно.

Інший міф, який намагається створити Л. Череватенко на сторінках вашої газети, буцімто, бажання Спілки кінематографістів, її секретаріату зруйнувати український кінематограф з допомогою журналу «Вавілон». Увесь гнів публікації спрямований на Спілку, яка нібито позбавляє україномовні «Новини кіноекрана» засобів для видання й усі симпатії віддає, за словами автора, російськомовному «Вавілону».

І знову — неправда. На секретаріаті СКУ було ухвалено видавати журнал «Вавілон» **українською** мовою. При цьому було також вирішено з метою пропаганди українського кіно **за межами** республіки при необхідності робити дублікати російською, англійською мовами.

Що ж до руйнації української культури, у чому нас звинувачує Л. Череватенко, то ми готові негайно представити «Голосу України» весь редпортфель першого номера. І ви побачите там статтю Леся Танюка саме з проблем відродження української культури, матеріали до 50-річчя Івана Миколайчука, зокрема есе Вадима Скуратівського, хроніку українського сучасного кіно, матеріали про провідних українських кіномитців (у тому числі й про зарубіжних — українського походження), про молодих кінематографістів — майбутнє національного кіно. Тут же ви знайдете й унікальні листи на захист С. Параджанова, адресовані В. Щербицькому. І вражаючої сили документи про звірства ОГПУ—НКВС на Україні. І навіть дитячу книжку для розфарбовування про українське козацтво, 500-річчя якого ми відзначаємо. І багато, багато іншого.

Якщо вже говорити про повагу до рідної мови, то Л. Череватенкові варто було б знати, що прізвище «Кичигін» українською мовою пишеться Кичигін, а не Кічігін, як уперто і тим саме образливо для мене повторює Л. Череватенко в статті. І ще про моє прізвище. Для Леоніда Васильовича Череватенка і воно, і мій псевдонім — С. Тойма — чомусь стали приводом для досить прозорих натяків на певну кримінальність моєї особи. У тексті неодноразово звучить парафраз на тему «С. Кічігін, він же С. Тойма». Я пишаюся прізвищем, дарованим мені батьком. Не соромлюся і псевдоніму «С. Тойма», під яким уже чимало років виступаю як політичний оглядач газети «Вечірній Київ» і навіть балотувався у народні депутати СРСР. Колега-журналіст не може не знати, що між літературним псевдонімом і кличкою злочинця є певна різниця. І завершуючи цю тему, дозволю собі нагадати, що будь-яке глузування з імені, прізвища, національності, кольору шкіри просто немислиме серед цивілізованих людей.

Коли вже мова зайшла про мою особу, то повернуся до образу Мердока. Охрестивши мене колишнім комісаром контрпропаганди, саме автор, на жаль, вдається до давніх контрпропагандистських штампів. Хто такий Мердок? Не більш як ініціативний підприємець, що немало зробив для розвитку преси на Заході і поплатився за свою любов до вільної преси активною нелюбов'ю застійної радянської преси. А нині Мердока цілком сприймають у Радянському Союзі, за винятком, як бачимо, окремих громадян.

Нагнітаючи імідж Мердока, Л. Череватенко пише, що я «завойовую пресу... для шлюбних оголошень». Поперше, я не розумію, чим викликана така нелюбов Л. Череватенка до шлюбних оголошень, які дають, як правило, люди самотні. А подруге, я не маю ніякого відношення до публікації хоча б одного такого оголошення. Це ще одна, м'яко кажучи, неправда.

Це щодо «фактів», наведених у статті, які вже самі по собі могли б стати причиною для притягнення автора публікації до судової відповідальності.

Але, якби я вирішив звернутися до суду, то змушений був би говорити і про публічну образу мене як громадянина: «С. Тойма... обклеюючи імпортними шпалерами [до речі, чергова неправда — там нема жодного клаптя «імпортних шпалер». — С. К.] власну (щойно загарбану) резиденцію. Ну, думаємо, дєвочок (?!) напевно поведуть у кабінет. І справді...»

Чи думав той, хто писав це, про ранимість людської душі, про святість прав особи, про те, що, врешті-решт, у мене є сім'я, діти?

Звичайно, Л. Череватенко, як досвідчений журналіст, має розуміти, чим може обернутися така образа. Тому ці дивні для інтелігентної людини слова він підсилює опосередковано, цитуючи оголошення з газети «Вечірній Київ». Ось вона: «Киянки! Про таку роботу ви навіть не мріяли: комп'ютери, сучасний офіс, маркетинг. Фірма «Довіра» спільно з журналом Спілки кінематографістів України «Вавілон» оголошує конкурс кмітливих, моторних, гарних, найчарівніших дівчат».

Їй богу, дивує стійка нелюбов Л. Череватенка до краси. Що ж поганого в тому, коли в редакції відвідувача зустріне чарівна, як кінозірка, співробітниця, котра знається на мистецтві маркетингу та володіє комп'ютером? (Комп'ютери, до речі, надала журналові фірма «Довіра»). Як переконати Л. Череватенка та інших у тому, що сучасна українська культура сягає далеко за межі звичної української атрибутики — рушника, макітри, вареників? Що вона містить у собі й український алфавіт комп'ютера, і записані на дискетах для нащадків вірші сучасних українських поетів, оскільки, як завжди, бракує паперу для їхньої публікації. І тут виручити здатні тільки молоді, кмітливі, моторні програмісти, котрі і роблять зараз комп'ютерний набір журналу «Вавілон». Використання здобутків сучасної матеріальної культури і формує ставлення до нас цивілізованого світу, зокрема, української діаспори.

Що ж конкретно до дівчат, нагадаю ще одну очевидну істину: завдяки більшій чутливості пальців вони набирають тексти на клавіатурі комп'ютера швидше й точніше.

Як бачимо, українські дівчата мають ширший спектр реалізації своїх здібностей, ніж його передбачив Л. Череватенко. І навіть, якби ми кожне приміщення редакції не тільки обклеїли імпортними шпалерами, а й поставили б туди імпортні меблі, то невже наші люди не заслужили права на красу? Шкода, що ми не встигли цього зробити. І що нам заважають це робити! Невже ми й надалі боятимемося краси, хворітимемо на красофобію?

Такі «факти та емоції» пропонує читачам Л. Череватенко.

А як насправді?

Фірма «Довіра», в якій я маю честь працювати, взяла на себе турботи щодо видання ряду журналів та газет, забезпечуючи їх технікою, папером, гонорарним фондом. Серед них: газета «Українська спільнота», завданням якої є популяризація української культури та історії, публікація оригінальних творів професійних письменників, публіцистів, інформація про внутрішнє та зовнішнє життя України, життя української діаспори та українців на території СРСР. Журнал «Хроніка — 2000. Наш край», який має на меті пропаганду української історії та культури, осмислення культурних здобутків українського народу та його ролі у світовому культурогенезі та інші. У підготовку цих видань уже вкладено тисячі карбованців, у ній беруть участь відомі українські письменники, публіцисти, вчені, журналісти.

Фірма «Довіра» підготувала також унікальні книжкові видання, а саме: «Український народ у своїх легендах, релігійних поглядах та віруваннях», «Виклади давньослов'янських легенд, або Міфологія. Укладена Я. Головацьким» та інші.

Фірма «Довіра» — спонсор багатьох народних майстрів із Петриківки, єдиного на Україні кінного театру «Запорозькі козаки».

Звичайно, найкраща відповідь на всі ці інсинуації — вихід журналу «Вавілон». Але перший його номер побачить світ лише у вересні. До речі, й тому, що в цьому «монстрі» поки що штатних співробітників усього четверо. Проти тринадцятьох у «Новинах кіноекрана». Тим більш печально, що замість роботи над матеріалами першого номера доводиться захищатися від неправди.

Стаття Л. Череватенка завершується недоречними для її тону образами Храму і Христа — символів добра. Як недоречним здається і посилання на Івана Миколайчука, делікатну, доброзичливу людину, в серці якої не було місця для злоби і сліпої ненависті. Ось про що справді треба було б пам'ятати усім нам.

Це, власне, й усе, що хотілося б сказати з приводу публікації Л. Череватенка.

На завершення хочу зауважити, що попри очевидні факти та настійні поради захищати свою честь та честь нового кіножурналу в суді, я на це не піду. У нашому суспільному житті судових процесів задосить: вони розпалюють пристрасті, дестабілізують і без того крихку структуру людських взаємин у складний період оновлення України. Саме для відродження України діячі культури повинні єднатися, а не, «схопивши батога» (Л. Череватенко), з'ясовувати один з одним стосунки в Храмі мистецтва.

А тому я прошу своїх колег з «Новин кіноекрана» вибачити мені, якщо я в запалі полеміки чимось зачепив їхню професійну гідність. Що ж до Л. Череватенка персонально, то для мене професіоналізм завжди й незаперечно був вищий від особистих симпатій та антипатій. Тому хоча стаття Л. Череватенка стосовно нового журналу «Вавілон» абсолютно не відповідає дійсності, несправедлива і брутальна, але написана вона гарною мовою і, безумовно, ерудованою людиною. Отже, — якщо не торкатися морального боку, — професіонально. І я, кажучи щиросердно, не заперечував би, якби Л. Череватенко захотів співпрацювати з журналом «Вавілон». Але, звичайно, за умови: будь-який професіонал не повинен використовувати свій талант з неправедною метою. Якщо Л. Череватенко перегляне свої моральні принципи, то — ласкаво просимо!

По-людськи прикро, що в той час як майже всі радянські і багато зарубіжних кіновидань привітали нашого «малюка» з народженням, цю крихітку відшмагали до крові незаслуженими критичними різками його найближчі українські колеги. Повірте, поки ми ще нічим цього покарання не заслужили.

З надією на взаєморозуміння та співпрацю, з шанобливою повагою головний редактор журналу «Вавілон»

Сергій КИЧИГІН,
доцент, кандидат історичних наук.

P. S. Все це добре, скаже уважний читач. Та все ж таки, все ж таки... Диму, мовляв, без вогню не буває. Буває! І це найотруйніший, найдушливіший і найнебезпечніший для людини дим.

Наш коментар. Виходячи з принципів толерантності й плюралізму, які не тільки проголошує, а й намагається сповідувати у своїй повсякденній роботі «Голос України», друкуємо сьогодні листа до редакції Сергія Кичигіна.

Що послужило причиною перепетій у республіканському Будинкові кіно і появи самої публікації Л. Череватенка? Нагальне виселення «Новин кіноекрана» з трьох із семи кімнат, де протягом багатьох років містилася редакція. Певна річ, що завжди прикро, коли тобі погіршують умови роботи. Та, мабуть, утричі прикріше, коли це робиться у приміщенні, яке збудоване за твої гроші.

Мусимо сказати й про таке. Пропонуючи своїм читачам статтю Л. Череватенка, ми аж ніяк не мали намірів образити видання, яке поповнило каталог української періодики. Але від появи «Вавілону» — ми в цьому переконані — тільки виграє і наш читач, і наша культура. Зрештою, нормальна конкуренція між двома виданнями, які пропагують українське кіно, нікому не піде на шкоду. І ми щиро бажаємо українським «вавілонянам» здобути принаймні таку широку читацьку прихильність, яку свого часу мали (та й зараз не зовсім втратили) «Новини кіноекрана».

Відділ культури газети «Голос України».

І ПРОКУРОРИ ВІДСТУПАЮТЬ

Про трудові конфлікти розповідають наші автори — журналіст із Драбова Черкаської області Микола Харченко, працівниця системи народної освіти Галина Легар з Києва та Янко Глухов з Кіровоградщини.

Але це тільки три такі конфлікти з численних листів, які надійшли до редакції з різних кінців республіки.

Пишуть про свавілля, беззаконня, переслідування при вирішенні трудових спорів з боку різних службових осіб щодо окремих робітників і службовців, колгоспників та інших працівників села. Пишуть інженери, техніки, вчителі і професори, журналісти і юристи і навіть судді. Вони нарікають на тих, хто чинить свавілля та зловживає службовим становищем, хто нехтує законними правами та інтересами трудової людини. А серед порушників є малі й великі керівники, директори і завідуючі, міністри і навіть трапляється, що Ради народних депутатів приймають рішення, якими порушуються права людини. Ось переді мною лист колишнього голови Брянківського районного суду, заслуженого юриста Української РСР Петра Антоновича Левченка. Він запитує, за що його достроково відкликали з суддів без будь-яких підстав і на порушення норм трудового законодавства. З цього приводу ми збираємося окремо виступити на сторінках газети.

Отак одних звільняють шляхом відкликів, відряджень, а інших — ніби на законних підставах, та коли копнути глибше — лопають...

Так звільняли в Драбові Черкаської області журналіста Миколу Харченка.

Він вже майже рік ходить без роботи, хоча з допомогою органів прокуратури республіки та Черкаського обласного суду після звернень до них «Голосу України» рішенням Золотоніського районного народного суду ще 6 березня цього року поновлений на роботі. Це рішення залишено без зміни судовою колегією в цивільних справах Черкаського обласного суду.

Органи прокуратури беруть участь в розгляді майже всіх трудових конфліктів. По окремих втручається навіть прокурор республіки або його заступники.

Скарги Я. Глухова на незаконність його звільнення Добровеличківським районним розглядали районний, обласний прокурори, а 31 січня 1991 року на ім'я міністра народної освіти УРСР надіслав протест Прокурор УРСР, але, на превеликий жаль, перший заступник міністра В. Тараненко 19 лютого того ж року відхилив протест, а при повторному розгляді 24 квітня 1991 року його залишив без задоволення заступник міністра В. Луговий.

Обидва заступники як на підставу залишення протесту прокурора республіки без задоволення посилалися на статтю 21 Закону про місцеві Ради народних депутатів, який на час звільнення від роботи Я. Глухова в 1987 році діяти не міг, про що правильно зазначається в прокурорському протесті.

Іван ДОЛГИЙ,
юрист «Голосу України».

Листи читачів

БЕЗРОБІТНИЙ ЖУРНАЛІСТ

Шановні товариші! Невже вам і до цього часу притаманний страх перед начальством, страх за своє благополуччя, що з такою далекоглядністю ставитесь до моїх листів і заміток, які я надіслав до редакції. Вибачте на слові. Прошу: до-по-мо-жіть! Опублікуйте мого листа.

З пошаною

М. ХАРЧЕНКО.

Понад вісім місяців знадобилося для відновлення на роботі, але беззаконня триває

Мої публікації в республіканській, обласній і місцевій пресі викликали роздратування в керівників Драбівського району, що на Черкащині.

А замітка «Драбівські особняки», опублікована в «Народній газеті» (№ 6, липень 1990 р.) викликала розправу... за критику. Особливо слова: «...І мимохідь згадується мені, як уночі переселився з одноповерхового особняка в двоповерховий перший секретар райкому партії П. В. Зубко. Помешкання для нового господаря приїздила ремонтувати бригада радгоспу «Безбородківський» — за 20 кілометрів...»

Постійно організовуються листи в ЦК Компартії України від групи керівників господарств, у яких зводиться грубий наклеп на мої вчинки і творчу діяльність.

Скликаються партійні збори редакції, де оголошується мені догана. 15 серпня 1990 року на засіданні бюро райкому партії (без моєї присутності) мене виключають з партії, звільняють з роботи.

Редактор газети «Прапор Жовтня» М. Комнатний видає наказ № 39 від 15.08.90 року, де зокрема пише: «Звільнити з посади заступника редактора згідно з постановою бюро райкому партії...».

За цей період в які я тільки вищестоящі інстанції не звертався і ніде не міг добитися справедливості.

06.11. 1990 року прокурором Черкаської області внесено протест про необгрунтоване звільнення мене з роботи.

6 березня 1991 року Золотоніський районний народний суд прийняв рішення про поновлення мене на посаді заступника редактора і стягнення заробітної плати за час вимушеного прогулу. 3 квітня цього року судова колегія в цивільних справах Черкаського обласного суду залишила в силі рішення Золотоніського районного суду. Проте рішення народного суду зловмисно не виконується. Мене не допускають до роботи.

Беззаконня, переслідування тривають. До якого часу?!

Микола ХАРЧЕНКО,
член Спілки журналістів України з 1970 року.

А МЕНЕ ЦЬКУЮТЬ...

Шановна редакціє! Дякуючи вам наказ № 19 від 28 січня цього року, виданий директором Київського міського інституту удосконалення вчителів В. Слюсаренком, про моє переведення-звільнення від обов'язків завідуючої кабінетом початкового навчання цього інституту скасовано...

Але знущання, переслідування та глумлення тривають і ще з більшою спритністю і жорстокістю, ніж раніше.

В. Слюсаренко та завідуюча кафедрою інституту Л. Кочіна почали прилюдно цькувати мене і 17 червня ц. р. на зборах комуністів інституту В. Слюсаренко, в числі інших неугодних йому працівників, оголосив мені, щоб я шукала роботу в іншому місці.

Все це робиться під виглядом так званого скорочення штатів у зв'язку з організацією на базі нашого та Київського обласного інституту удосконалення вчителів міжрегіонального центру, де В. Слюсаренко встиг оволодіти портфелем директора.

І тепер він чинить розправу наді мною за критику, за те, що я намагалася внести свою частку в поліпшення всього процесу по удосконаленню педагогічної майстерності вчителя, активно виступала проти всяких зловживань, порушень в діяльності самого директора.

Конкретні факти сьогодні не буду перераховувати, бо сподіваюсь, що, якщо ви опублікуєте цього листа, то зацікавляться «діяльністю» В. Слюсаренка товариші з міської, а, може, і республіканської прокуратури. Більше наше суспільство терпіти такі свавільні дії слюсаренків не може і силою закону повинно поставити все на свої місця.

Хотілося б звернути увагу і прокурора Харківського району міста Києва, якому прокуратурою міста було доручено вивчити стан справ з додержанням не тільки трудового законодавства в нашому інституті і особисто директором В. Слюсаренком, за що він, як повідомляло головне управління Київського міськвиконкому, притягнутий до дисциплінарної відповідальності.

Допоможіть припинити беззаконня, переслідування з боку керівників.

Галина ЛЕГАР.

МАФІЯ В ОСВІТІ?

Прошу вашої допомоги у припиненні злочинної тяганини і вирішенні питання мого безробіття, яке триває вже п'ятий рік з названими наслідками: немає роботи і зарплати, не видавали купонів, а тепер не видають компенсації у зв'язку з підвищенням цін, постійні екзекуції, психологічний тиск і погрози фізичних розправ.

Уже четвертий рік не виконується рішення Держосвіти СРСР і ВЦРПС, які визнали звільнення мене протиправним.

Протести Прокуратури УРСР міністру освіти УРСР двічі подавалися і двічі протиправно відхилені міністром І. Зязюном.

Протести прокуратури Кіровоградської області Добровеличківському райвно і Кіровоградському облУНО на наказ № 31-К від 12.06.1987 р. про моє звільнення теж протиправно відхилені (Баранчуком і Хижняком).

Готовий пред'явити масу документів і матеріалів, які підтверджують вищесказане про мафію в системі народної освіти суверенної України.

Янко ГЛУХОВ,
смт Добровеличківка Кіровоградської області.

ЮРИДИЧНА КОНСУЛЬТАЦІЯ

Мені виповнилося 80 років. Я живу у власному будинку вдвох з дружиною. Маємо сина і дочку, які живуть у цьому ж місті. Чи маю я право одержувати надбавку до пенсії за віком? — запитує тов. Стрибуль з м. Кролівця на Сумщині.

Справді, згідно з пунктом «б» ст. 22 Закону СРСР від 15 травня 1990 року «Про пенсійне забезпечення громадян в СРСР» одиноким пенсіонерам, яким виповнилося 80 років, на догляд за ними виплачується надбавка у розмірі соціальної пенсії.

У законі йдеться не просто про пенсіонерів, яким виповнилося 80, а про одиноких пенсіонерів. З листа видно, що ви проживаєте вдвох з дружиною. Крім того, у цьому ж місті мешкають син і дочка, які можуть здійснювати догляд за вами. З цього випливає, що права на згадану надбавку до пенсії ви не маєте.

Я працівник міліції. Проживаю у гуртожитку. Хотів стати на квартирний облік у виконкомі. Але працівниця виконкому категорично мені відмовила. Чи є закон, згідно з яким працівникам міліції житло надається в першу чергу? Якщо так, то чи введений він в дію? — запитує тов. В. Р. з Херсонської області.

Такий закон є. Це Закон Української РСР від 20 грудня 1990 року «Про міліцію» (Відомості Верховної Ради УРСР, 1991 р., № 4, ст. 20). Він введений в дію з 1 січня 1991 року. У ст. 22 цього Закону сказано: жила площа працівникам міліції, у тому числі працюючим на транспорті, надається місцевими Радами народних депутатів, відповідними міністерствами, відомствами у першочерговому порядку.

Громадяни, які проживають у гуртожитках, приймаються на квартирний облік (підпункт 6 пункту 13 Правил обліку громадян, які потребують поліпшення житлових умов, і надання їм жилих приміщень в Українській РСР, затверджених постановою Ради Міністрів УРСР і Укрпрофради від 11 грудня 1984 року № 470 (ЗП УРСР, 1984 р., № 12, ст. 80).

Питання про прийняття на квартирний облік вирішується не однією службовою особою, а колегіально і оформляється рішенням виконавчого комітету районної, міської, районної у місті, селищної, сільської Ради народних депутатів (частина перша пункту 20 зазначених вище Правил обліку).

Отже, вам треба подати заяву з усіма необхідними документами до виконкому Ради народних депутатів за місцем проживання (частина перша пункту 18 Правил обліку). У заяві напишіть, що згідно з ст. 22 Закону УРСР від 20 грудня 1990 року «Про міліцію» ви маєте право на одержання житла в першу чергу.

Семен КАРЛИЦЬКИЙ,
юрист.

Це — цікаво

ВІШІ — МІСТО СПОРТУ

Французьке місто Віші з 18 по 21 вересня нинішнього року прозеде у себе «Міжнародний фестиваль спортивного життя». Повідомляючи про це, газета «Екіп» пише, що на ці чотири дні Віші прийме представників спортивного і художнього світу різних країн.

Буде створено із журналістів, кінопродюсерів, телевізійних режисерів і спортсменів міжнародне жюрі, яке оцінить телефільми, представлені на фестиваль. Паралельно будуть проходити виставки, що покажуть прогрес спорту від древніх часів до наших днів. І, звичайно, відбудуться спортивні змагання.

ВСІ КВИТКИ ПРОДАНІ

У п'ятій групі відбіркового турніру Європейської першості по футболу вирішальним, на думку спеціалістів, стане матч між чемпіоном світу—збірною Німеччини і командою Уельса. Він відбудеться 16 жовтня в Нюрнберзі. Але вже сьогодні на цю гру всі квитки продані, говориться у повідомленні Німецької федерації футболу.

Її представник Вольфганг Нірсбах сказав, що остання партія квитків (16 тисяч) була розпродана впродовж кількох годин. Всього ж на гру продено 51 тисячу квитків. Такий інтерес викликаний поразкою чемпіонів світу в Кардиффі 5 червня (0:1) від валлійців. Тепер тільки перемога над цим суперником відкриє їм шлях у фінальну стадію першості континенту в Швеції.

МУХАММЕД АЛІ ПЕРЕД СУДОМ

Екс-чемпіон світу серед професіоналів у тяжкій вазі Мухаммед Алі постане перед судом. Його звинувачують у тому, що він приховав від обкладення податком суму в 9700 доларів, одержану як прибуток від реклами.

Боксер у 1988 році заключив контракт зі спортивним менеджером Уільямом Деніельсом, який найняв Алі працювати на рекламу. Всупереч тому договору, страждаючи від хвороби Паркінсона, екс-чемпіон не зміг поставити своїх автографів під 250 кольоровими фотографіями, а також зумів підписати лише 106 із потрібних 150 наклейок.

900 ДОПІНГ-ТЕСТІВ НА ІГРАХ В ГАВАНІ

Едуардо де Росе, президент панамериканської конфедерації спортивної медицини, заявив, що на Іграх-91 у Гавані буде проведено більше 900 допінг-тестів.

Він пояснив, що це число помітно перевищує ті, які були зареєстровані на подібних змаганнях у 1983 році в столиці Венесуели Каракасі (800) і в американському місті Індіанеполісі в 1987 (720).

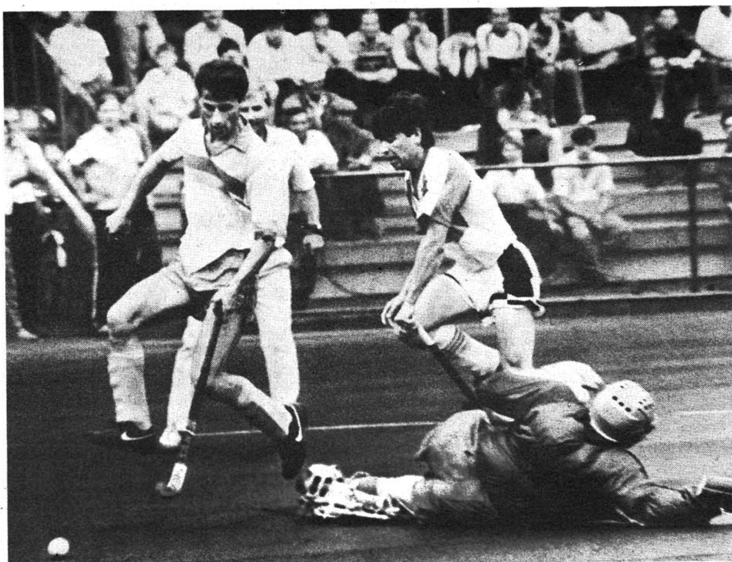
ТУРБОТА ПРО МОЛОДЬ

Група уславлених румунських спортсменів, колишніх провідних тренерів країни і бізнесменів заснувала компанію, мета якої — розвивати спорт у країні, а також пошук молодих спортивних талантів. Про це повідомило румунське інформаційне агентство Ромпрес.

Компанія «Євроспорт СРЛ» з штаб-квартирою в Констанці почала свою діяльність 1 липня. Серед 20 її засновників, яким належить контрольний пакет акцій, також відомі футболісти Хаджі, Матеуц, Тимофте і Попеску.

Компанія займеться комерційною діяльністю, але головна її тема — спорт, спонсорство в ньому, організація відпочинку населення.

Хокей на траві

«Іскра» радує прихильників

Після тривалої перерви, пов'язаної із виступами збірної СРСР у чемпіонаті Європи, поновилися ігри першості Радянського Союзу з хокею на траві серед чоловічих клубів вищої ліги. І що дуже приємно, напрочуд вдало виступає васильківська «Іскра», яка за набраними очками лідирує. Отож, є надія, що вперше у своїй історії команда з Київщини може стати призером чемпіонату. А якщо дуже постарається, то й на «золото» зможе замахнутися.

У васильківців особливо надійна лінія оборони, де помітно виділяється двометровий гравець збірної СРСР Букатін. Упевнено діють і його колеги Крестов та Федюнін. За їхніми спинами, мов за муром, знаходиться досвідчений воротар Домашев.

Трохи поступаються оборонцям форварди Шаронов, Фомін, Іванов, які не кожного разу реалізують небезпечні моменти, створені ними біля воріт суперників. Втім, і вони здатні поліпшити гру. Резерви хлопці мають чималі.

Що ж, ми можемо побажать «Іскрі» та її наставникові Сергієві Свердлову і надалі так тримати!

Віктор ГЕНЧУК.

НА ЗНІМКАХ: грають українські клуби — «Іскра» (Васильків) та «Університет» (Чернівці).

Фото Миколи БОЧКА.

ГОЛОС УКРАЇНИ

Газета Верховної Ради Української РСР

Перший заступник головного редактора
Анатолій ГОРЛОВ

Редколегія:

Олександр БІЛИК
заступник головного редактора

Олександр ЄМЕЛЬЯНОВ
член-кореспондент АН УРСР

Володимир КРАСНОДЕМСЬКИЙ

Леонід САМОЙЛЕНКО
заступник головного редактора

Борис СИДОРЕНКО
заступник головного редактора

Анатолій СОЛОНСЬКИЙ

Віталій СУДДЯ
відповідальний секретар

НАД НОМЕРОМ ПРАЦЮВАЛИ:

Відповідальний секретар
Віталій Суддя.

Чергові редактори — Віктор Жежера. Дмитро Десятников.

Автор макета, змінний секретар — Леонід Підлужний.

Випусковий — Леонід Клюско.

Коректори: Ірина Бабич, Валентина Лукаш, Ольга Малкіна, Євгенія Оратовська, Олена Чоповська, Галина Каблак.

Верстальники: Тетяна Балюк, Алла Будникова, Марія Солодюк, Сергій Скаженюк.

Лінотипісти: Валентина Чичирко, Наталія Позняк.

* * *

Комбінат друку видавництва «Радянська Україна» 252047, Київ-47, проспект Перемоги, 50.

Індекс 60955.

Тираж 184200

Передплатна ціна на рік 19 крб. 80 коп.

Зам. 03151341.